

LA/Rolf Storsjö

4.12.1990

Työeläkelaitoksille

MERIMIESELÄKEKASSA VASTUUNJAKOJÄRJESTELMÄÄN

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen laeiksi merimieseläkelain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 255/90).

Esityksen mukaan merimieseläkekassa liitettäisiin TEL-, LEL- ja TaEL-eläkelaitosten kanssa yhteiseen vastuunjakojärjestelmään. Se edellyttää muutoksia MEL:iin, TEL:iin ja LEL:iin. Muutoksen jälkeen merimieseläkekassa olisi samassa asemassa kuin muut työeläkelaitokset yhteisellä vastuulla olevien eläkkeiden kustantamisen ja ETK:n kustannusten suhteen. Merimieseläkekassa vastaisi kuitenkin yksin TEL:n vähimmäisturvan ylittävästä MEL-eläkkeestä. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi ohjeet TEL:n vähimmäiseläketurvaa vastaavan MEL-eläkkeen osan laskemiseksi.

Merimieseläkekassaa koskisi vastaisuudessa myös viimeisen laitoksen periaate.

Muutoksenhaku

Nykyään merimieseläkekassan päätöksistä on haettava muutosta suoraan VAKO:lta. Esityksen mukaan muutoksenhakutie menisi eläkelautakunnan kautta VAKO:oon. Muutoinkin muutoksenhakusäännökset muutettaisiin TEL:n vastaavien säännösten kaltaisiksi.

Vakuutusmaksu

Nykyään MEL-vakuutusmaksu määrätään täysinä prosentteina tulosta. Koska maksun maksavat sekä työnantaja että työntekijä, vakuutusmaksun korotukset ovat aina vähintään 2 %. Esityksen mukaan maksu määrättäisiin tuhannesosina, jotta sitä voitaisiin korottaa pienemmissäkin erissä. Lisäksi esitetään, että myös vakuutusmaksun viivästyskorko olisi ulosotettavissa niin kuin verot ja maksut.

Merimieseläkkeen laskeminen

Merimieseläkkeen laskusääntöä esitetään muutettavaksi siten, että siirryttäisiin nykyisestä vakuutusmaksukuukausiin perustuvasta eläkkeen laskennasta työsuhdekohtaiseen laskentaan, jolloin eläkettä karttuisi jokaisesta työsuhteesta erikseen. Väliaikaisia työntekijöitä varten esitetään, että saman kalenterivuoden aikana olleiden alle 15 päi-

LA/Rolf Storsjö

4.12.1990

vän työsuhteiden katsottaisiin muodostavan yhden työsuhteen.

Eläkkeen perusteena oleva palkka laskettaisiin kustakin työsuhteesta erikseen. Eläke laskettaisiin neljän viimeisen kalenterivuoden keskimääräisestä ansioista, joten se poikkeaa laskutavaltaan TEL:n mukaisesta eläkepalkasta.

Eläke olisi 1/6 % eläkepalkasta palvelusajan kuukautta kohti, jos viimeisen työsuhteen eläketurva määräytyy merimieseläkelain mukaisesti. Vapaakirja olisi 1/8 % kuukautta kohti. Jos kuitenkin työsuhteen päättymisen syy on aluksen myyminen, liikenteestä poistaminen tai työvoiman supistaminen ja eläke muodostuu pääasiallisesti MEL-vapaakirjoista, eläke olisi 1/6 % kuukautta kohti ellei tulevan ajan eläkettä tule muusta järjestelmästä.

Merimieseläkkeen katoksi esitetään 50 % korkeimmasta vähintään 2 vuotta kestäneen työsuhteen eläkepalkasta, jos eläke lasketaan 1/6 %:n kertymällä ja 60 % jos kertymä on 1/8 %. Laissa taattaisiin kuitenkin vähintään TEL:n mukainen eläketaso. Eläke laskettaisiin sekä MEL:n että TEL:n säännösten mukaan. Lopullinen laskutapa määräytyisi sen mukaan kumpi antaa paremman lopputuloksen.

MEL:n eläke maksettaisiin myös vankeusajalta kuten muutkin työeläkkeet.

MEL 34 a ja 34 b §:ssä säädetty lisäeläketurva esitetään kumottavaksi.

Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.1991. Se koskisi voimaantulon jälkeisiin eläketapahtumiin perustuvia eläkkeitä. Vastuunjakosäännökset koskisivat kuitenkin kaikkia eläkkeitä.

Voimaantulohetken työsuhteista eläke laskettaisiin siten, että aika ennen voimaantuloa huomioidaan työsuhteessa, joka ensimmäiseksi päättyy voimaantulon jälkeen. Jos neljään viimeiseen vuoteen sisältyy aikaa ennen voimaantuloa, eläkepalkkaan otettaisiin niiden vuosien kaikki MEL-ansiot riippumatta siitä, monestako työsuhteesta ansio on saatu.

Voimaantulosäännöksessä taattaisiin ennen voimaantuloa ansaitun vapaakirjan säilyminen voimaantuloon asti vähintään 1/6 %:n tasoisena kuukautta kohti. Lisäksi taattaisiin normaali eläkekarttuma 65-vuotiaaksi asti vuosina 1992-2001 henkilöille, jotka ovat jo täyttäneet MEL:n mukaisen alemman eläkeiän. Edelleen varmistettaisiin eläketason

LA/Rolf Storsjö

4.12.1990

pysyminen kohtuullisena myös niissä tapauksissa, joissa alle 23-vuotiaana palvelun ajan jättäminen huomioon ottamatta aiheuttaisi eläketurvan huononemisen.

ELÄKETURVAKESKUS

Seppo Pietiläinen
Pentti Koivistoinen

LIITTEET

Hallituksen esitys 255/90

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi merimieseläkelain
sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että merimieseläkejärjestelmää hoitava merimieseläkekassa liitetään muun yksityisen työeläkejärjestelmän työsuhde-eläkkeiden rahoitusta koskevaan vastuunjakojärjestelmään. Muutoksen seurauksena merimieseläkekassa olisi samassa asemassa kuin muut työeläkelaitokset yhteisellä vastuulla olevien eläkkeiden kustantamisen sekä eläketurvakeskuksen kustannusten suhteen. Vastuunjakojärjestelmään liittymisellä tasoitetaan niitä paineita, joita merimieseläkekassalle pienen toimialan vakuutuslaitoksena saattaa syntyä eläkekustannusten rahoituksessa merenkulun suhdanteiden seurauksena.

Merimieseläkekassaa koskisi vastaisuudessa myös viimeisen eläkelaitoksen periaate. Jos eläkkeensaajan viimeinen työsuhde on ollut merimieseläkejärjestelmän piirissä, merimieseläkekassa antaisi eläkepäätöksen koko yksityisen työeläkejärjestelmän osalta ja maksaisi myös tästä kertyneet eläkkeet.

Valitusmenettely eläkekassan päätöksestä tehtäisiin kaksiportaiseksi, jolloin ensimmäisenä muutoksenhakuasteena olisi muun yksityisen työeläkejärjestelmän kanssa yhteinen eläkelautakunta ja viimeisenä vakuutusosoikeus.

Samalla ehdotetaan työntekijäin eläkelakiin, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työnteki-

jän eläkelakiin, maatalousyrittäjien eläkelakiin ja yrittäjien eläkelakiin tehtäviksi edellä mainittuun ehdotukseen liittyvät tarpeelliset muutokset.

Merimieseläkekassan liittäminen vastuunjakojärjestelmään ei lisää valtion menoja. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista säilyy uudistuksessa ennallaan. Valtio olisi velvolinen suorittamaan eläkekassalle kolmanneksen merimieseläkelain mukaisesti maksetuista eläkkeistä riippumatta siitä, mikä eläkelaitos on maksamisesta huolehtinut. Näin ollen eläkekassan liittäminen työeläkkeiden yhteiseen vastuunjakojärjestelmään ei vaikuta eläkekassalle suoritettavaan valtionosuuteen.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös valtionosuuden ennakkomaksusta. Tämänkaltaisen ennakkokorvausjärjestelmä on olemassa myös yrittäjien eläkejärjestelmissä ja kansaneläkejärjestelmässä. Asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset ennakkomaksusta.

Esitetyt muutokset kasvattavat merimieseläkelain mukaisista eläkemenoa noin 0.3 miljoonaa markkaa vuonna 1991, josta valtion osuus on kolmannes.

Lainmuutokset ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	1. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	13
1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset	3	2. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta	22
1.1. Lainsäädäntö	3	3. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	23
1.2. Muutosehdotukset	5	4. Laki maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta	24
2. Taloudelliset vaikutukset	7	5. Laki yrittäjien eläkelain muuttamisesta	25
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7		
1. Lakiehdotusten perustelut	7	LIITE	26
1.1. Merimieseläkelaki	7	Rinnakkaistekstit	26
1.2. Työntekijäin eläkelaki	11	1. Laki merimieseläkelain muuttamisesta	26
1.3. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki	11	2. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta	47
1.4. Maatalousyrittäjien eläkelaki	12	3. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta	49
1.5. Yrittäjien eläkelaki	12		
2. Voimaantulo	13		
LAKITEKSTIT	13		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Lainsäädäntö

Yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän muodostavat työntekijäin eläkelain (395/61, TEL), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62, LEL), maatalousyrittäjien eläkelain (467/69, MYEL), yrittäjien eläkelain (468/69, YEL) ja eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/85, TaEL) sekä merimieseläkelain (72/56, MEL) mukainen eläkejärjestelmä.

Hallinnollisesti eläkelait jakautuvat kahteen järjestelmään. TEL:n, LEL:n, TaEL:n, MYEL:n ja YEL:n toimeenpanosta vastaavat yksityiset eläkelaitokset keskuslaitoksenaan eläketurvakeskus (ETK). MEL:n toimeenpanosta vastaa merimieseläkekassa.

Yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän ja julkisen sektorin ansioeläkejärjestelmän kesken on sopimukseen perustuvaa yhteistyötä. Tällaista on muun muassa eläkehakemusten välittämiseen liittyvä yhteistyö. Yksi eläkehakemus riittää, vaikka eläkkeenhakijalla olisi oikeus eläkkeeseen useasta eri eläkejärjestelmästä. Hakemuksen vastaanottanut eläkelaitos tai eläketurvakeskus jakaa automaattisesti hakemuksen kaikille asianomaisille eläkelaitoksille. Merimieseläkekassa on mukana yhteistyössä samassa laajuudessa kuin valtiokonttori, Kuntien eläkevakuutus ja muut julkisen sektorin eläkelaitokset.

Eläketurvakeskus on sopinut muiden eläkejärjestelmien toimeenpanosta vastaavien eläkelaitosten kanssa myös rekisteritietojen välittämiseen ja tallentamiseen liittyvästä yhteistyöstä. Eläketurvakeskuksen rekisteriin ilmoitetaan eläkeratkaisuja ja palvelussuhteita koskevia tietoja kaikista eläkejärjestelmistä. Myös työeläkejärjestelmän ja kansaneläkejärjestelmän välinen tietoliikenne hoidetaan keskitetyksi eläketurvakeskuksen välityksellä.

Yksityisen työeläkejärjestelmän sisällä on MEL:a lukuun ottamatta käytössä viimeisen

eläkelaitoksen periaate. Sen perusteella kysymyksessä olevien lakien mukainen eläke myönnetään yhtenä kokonaisuutena. Eläkkeen myöntää ja maksaa se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä on viimeksi kuulunut ennen eläketapahtumaa.

Kaikkien TEL-, LEL-, TaEL-, YEL- ja MYEL-eläkkeenosien osalta eläkkeen saamisen ehdot määräytyvät viimeiseen työsuhteeseen tai yrittäjätoimintaan liittyvien ehtojen mukaisesti. Jos viimeiseen työsuhteeseen liittyy esimerkiksi alennettu eläkeikä, eläke myönnetään myös vapaakirjojen osalta alennetusta eläkeikästä.

Rahoituksen kannalta yksityisen sektorin työeläkejärjestelmä jakautuu neljään itsenäiseen kokonaisuuteen. TEL-, LEL- ja TaEL-eläkkeiden rahoitus muodostaa yhden kokonaisuuden näiden lakien välisen yhteisen vastuunjakojärjestelmän johdosta. YEL, MYEL ja MEL muodostavat kukin rahoituksellisesti erillisen osan.

TEL-, LEL- ja TaEL-peruseläketurva rahoitetaan kokonaisuudessaan työnantajilta perittävillä vakuutusmaksuilla. YEL:n ja MYEL:n mukaisesta eläketurvasta aiheutuvat kustannukset rahoitetaan osaksi yrittäjiltä perittävillä vakuutusmaksuilla ja osaksi valtion kustannusosuudella.

MEL:n eläketurva rahoitetaan työnantajilta ja työntekijöiltä perittävillä samansuuruisilla vakuutusmaksuilla sekä valtion rahoitusosuudella, jonka määrä on kolmasosa eläkemenoisista.

TEL-, LEL- ja TaEL-eläkkeet rahoitetaan osittain rahastoivaa tekniikkaa käyttäen. Rahastoidusta eläkkeen osasta on vastuussa asianomainen eläkelaitos. Muu osa eläkkeestä on näiden lakien mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten yhteisellä vastuulla. Siltä osin kustannukset jaetaan asianomaisten eläkelaitosten kesken eläketurvakeskuksen hoitaman vastuunjakojärjestelmän kautta.

Vanhuuseläkettä rahastoidaan vuosittain 1,5 prosenttia vuodessa palkasta ikävälillä 23—54 vuotta. Täysitehoisesta työkyvyttömyys- ja

perhe-eläkkeestä rahastoidaan sen alkumäärää vastaava osa. Myös osa työttömyyseläkkeestä rahastoidaan. Rahastoinnista on vastuussa se eläkelaitos, jonka vakuuttaman työsuhteen perusteella eläkkeeseen oikeuttavaksi on luettu eläkeikään jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio. Tämä eläkelaitos vastaa myös aikaisemmista TEL-, LEL- ja TaEL-vapaakirjoista muodostuneista eläkkeen osista.

Yhteisellä vastuulla ovat muun muassa eläkkeen indeksikorotukset, pelkästään vapaakirjoihin perustuvat työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeet, yli 54-vuotiaana ansaittu vanhuuseläke sekä perhe-eläkkeet sen hetken jälkeiseltä ajalta, jolloin edunjäntäjä olisi täyttänyt eläkeiän.

Yhteisesti kustannettavat eläkkeet rahoitetaan osaksi vakuutusmaksuun sisältyvällä tasausosalla. Lisäksi rahoitukseen käytetään osaa eläkevastuuta vastaavien varojen korkotuotosta.

Se osa eläkelaitoksen yhteisesti kustannettavien eläkkeiden rahoitukseen käytettävissä olevista tuotoista, joka ei kulu näistä eläkkeistä vuoden aikana aiheutuviin kuluihin, siirretään tasausrahastoon käytettäväksi vastaaviin eläkkeisiin seuraavina vuosina. Jos kulut ovat tuottoja suuremmat, vajuus otetaan tasausrahastosta.

Eläkelaitoksen osuus yhteisesti kustannettavista eläkkeistä määräytyy eläkelaitoksen toiminnan laajuuden mukaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien vastuunjakoperusteiden mukaisesti.

Eläketurvakeskus selvittää kunkin eläkelaitoksen maksamat yhteisesti kustannettavat TEL-, LEL- ja TaEL-eläkkeet sekä määrää eläkelaitoksen kustannusosuuden näistä eläkkeistä. Samalla eläkelaitokset perivät maksamistaan eläkkeistä toisilta eläkelaitoksilta niiden vastuulla olevat eläkkeiden rahastoidut osat ja maatalousyrittäjien eläkelaitokselta maksamansa MYEL-eläkkeet. Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle hyvitetään sen maksamat TEL-, LEL- ja TaEL-eläkkeet.

Merimieseläkelaki poikkeaa eräissä olennaisissa kohdissa TEL:sta. MEL:n perusteella eläkeoikeutta kertyy ajalta, jolta vakuutusmaksua on maksettava. Eläkkeeseen oikeuttava aika lasketaan maksukuukausina. Myös aika, jonka perusteella työsuhteen päättyessä suoritetaan vuosiloman ja vastikkeen korvausta, otetaan huomioon eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa laskettaessa. Yhdeltä vuodelta voi kertyä enintään

12 maksukuukautta. Eläkeoikeutta kertyy myös ennen 23 vuoden ikää tapahtuneesta meripalvelusta.

MEL-eläke määräytyy yhteenlaskettujen maksukuukausien sekä eläketapahtumavuoden tai meripalvelun päättymisvuoden ja kolmen sitä edeltävän kalenterivuoden keskimääräisen kuukausipalkan perusteella. Eläkettä kertyy pääsäännön mukaisesti 1/6 prosenttia maksukuukaudelta eli 2 prosenttia vuodessa. Täysi MEL:n mukainen eläke, 50 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta, saavutetaan 25 vuodessa.

Merimieseläke lasketaan kuitenkin 1/8 prosenttia kertymällä maksukuukaudelta, mikäli näin laskettu eläke on suurempi kuin pääsäännön mukaisesti laskettu eläke, johon on lisätty ylipalvelukorotus ja lapsikorotus. Tämä niin sanottu TEL-takuueläke tulee sovellettavaksi yleensä silloin, kun eläkkeen perusteena olevaa aikaa on enemmän kuin 400 maksukuukautta (33 vuotta 4 kuukautta).

Miehistön yleinen eläkeikä on 60 vuotta ja päällystön 65 vuotta. Vuonna 1992 alkavan 10 vuoden siirtymäkauden aikana miehistön yleinen eläkeikä muuttuu liukuvasti 65 vuodeksi siten, että jokainen siirtymäkaudella alkanut kahden kuukauden jakso nostaa eläkeikää yhdellä kuukaudella. Näin esimerkiksi vuoden 1993 alkaessa miehistöön kuuluvien yleinen eläkeikä on 60 vuotta 7 kuukautta.

MEL:n mukaan työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle myös alemmassa, niin sanotussa ansaitussa eläkeiässä, miehistöön kuuluva aikaisintaan 55 vuotta ja päällystöön kuuluva 60 vuotta täytettyään. Päällystöön kuuluvan työntekijän sekä siirtymäkauden päätyttyä miehistöön kuuluvan työntekijän ansaittu eläkeikä määräytyy siten, että jokainen kuukausi, jonka työntekijä on palvellut 25 vuoden palvelun jälkeen, alentaa eläkeikää yhdellä kuukaudella 65 vuoden iästä lukien. Näin ollen 30 vuotta meripalvelua päällystöön kuululla oikeuttaa siirtymään eläkkeelle 60 vuoden iässä, ja miehistöön kuuluvalla 35 vuotta meripalvelua 55 vuoden iässä. Ennen siirtymäkauden alkua vuoteen 1992 saakka miehistön alennettu eläkeikä edellyttää viisi vuotta vähemmän meripalvelua kuin siirtymäkauden päätyttyä. Vuosina 1992—2001 noudatetaan erityisiä siirtymäsäännöksiä.

Vanhuuseläke voidaan myöntää enintään viidellä vuodella varhennettuna 65 vuoden iästä tai eläkkeelle siirtymiseen mennessä saavutetus-

ta alemmasta eläkeiästä lukien, aikaisintaan kuitenkin 55 vuoden iästä.

Työkyvyttömyyseläkkeissä eläkeikään jäljellä oleva aika lasketaan yleiseen eläkeikään. Edellä mainitulla eläkeikäuudistuksen siirtymäkaudella tämä tulevan ajan päätepiste määräytyy miehistöllä eläketapahtuman sattuessa voimassa olevan yleisen eläkeiän mukaisesti.

Mikäli työntekijä MEL-työsuhteen päätyttyä on saavuttanut oikeuden työkyvyttömyyseläkkeeseen muusta eläkejärjestelmästä, myönnetään MEL:n mukainen työkyvyttömyyseläke täytenä, osaeläkkeenä tai yksilöllisenä varhaiseläkkeenä sen mukaisesti kuin mainittu eläke on myönnetty.

1.2. Muutosehdotukset

Vastuunjakojärjestelmän avulla voidaan pitkällä tähtäimellä tasoittaa eri eläkelaitosten välisiä kustannuseroja. Eläkkeiden suhteellinen kustannusrasitus riippuu ennen kaikkea vakuutettujen lukumäärän kehityksestä. Jos piiri suppenee, suhteellinen kustannusrasitus kasvaa. Tällöin vastuunjakojärjestelmä voi merkittävästi lieventää kustannusten kasvua.

Merimieseläkekassa on yhden toimialan vakuutuslaitoksena erityisen herkkä merenkulun suhdanteista johtuville heijastusvaikutuksille eläkekustannuksissa. Myös kassan vakuutus-kannan pienuus lisää heilahtelualltiutta.

Näiden epäkohtien poistamiseksi ehdotetaan, että merimieseläkekassa liitetään TEL-, LEL- ja TaEL-eläkelaitosten kanssa yhteiseen vastuunjakojärjestelmään. Tämä tasoittaa kassan kustannuskehitystä ja vaimentaa kustannusten vuosittaista heilahtelua. Kassan kustannusrasitus on pitkällä aikavälillä myös luotettavammin ennustettavissa.

Uudistuksen seurauksena kaikki yksityisen sektorin työeläkelakien alaisiin työsuhteisiin kuuluvat eläkkeet olisivat yhteisen vastuunjakojärjestelmän piirissä.

Vastuunjaossa ehdotetaan otettavaksi huomioon MEL:n mukainen eläke vain siltä osin, kuin se vastaa TEL:n vähimmäiseläketurvaa. Maksettavan MEL-eläkkeen ja TEL:n vähimmäiseläketurvan vastaavan MEL-eläkkeen osan erotus jää edelleen kokonaan merimieseläkekassan omalle vastuulle. TEL:n vähimmäiseläketurvaa vastaavasta MEL-eläkkeen osasta merimieseläkekassan vastuulle jää eläkkeen rahastoitu osa, joka määräytyy samojen

vastuunjakoperiaatteiden mukaisesti kuin nykyisin TEL:ssa, LEL:ssa ja TaEL:ssa.

Merimieseläkekassan vastuulle tulee sen myöntämistä työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeistä, joissa eläkkeeseen oikeuttavaksi on luettu eläkeikään jäljellä oleva aika, TEL:n vähimmäiseläketurvaa vastaavan eläkkeen alkumäärän suuruinen osa mukaan lukien muiden lakien mukaiset vapaakirjat. Perhe-eläkkeissä eläkekassan vastuu päättyy hetkeen, jona edunjättäjä olisi täyttänyt eläkeiän. Työttömyyseläkkeissä eläkekassan vastuu on 30 prosenttia edellä mainitusta alkumäärästä. Vastavasti, jos tällaisen eläkkeen on myöntänyt muu eläkelaitos, tulee sen vastuulle myös MEL:n mukaiset vapaakirjat TEL:n vähimmäiseläketurvaa vastaavalta osalta. Sen sijaan vanhuuseläkkeen rahastoidusta osasta vastaa kunkin vapaakirjan osalta kyseessä olevan työsuhteen vakuuttanut eläkelaitos. Muu osa TEL:n vähimmäiseläketurvaa vastaavasta MEL-eläkkeestä on TEL-, LEL-, TaEL- ja MEL-eläkelaitosten yhteisellä vastuulla.

Merimieseläkekassan osuus yhteisellä vastuulla olevien eläkkeiden kustannuksista määrätään vastuunjakoperusteiden mukaisesti, joiden periaatteet säilytetään nykyisellään. Merimieseläkekassan maksun perusteena olevat suureet: vuosimaksu, vuosimaksun tasausosa ja tasausrahasto määritellään merimieseläkekassan tasausperusteissa, jotka sosiaali- ja terveysministeriö antaa. Tarkoituksenmukaista on, että merimieseläkekassa osallistuu vastuunjaon kustannuksiin samalla osuudella, millä se osallistuisi, jos se olisi ollut järjestelmässä mukana alusta asti.

Jotta merimieseläkekassa saadaan liitetyksi vastuunjakojärjestelmään yhdenmukaisin perustein muiden eläkelaitosten kanssa, ehdotetaan MEL-eläkkeen saamisen ehtoja eräiltä osin muutettavaksi. Muutokset on samalla pyritty toteuttamaan siten, että ne eivät olennaisesti vaikuttaisi merimieseläkekassan eläkemenoon.

Samalla ehdotetaan, että merimieseläkekassaa koskisi viimeisen eläkelaitoksen periaate. Jos eläkkeensaajan viimeinen työsuhde on ollut merimieseläkejärjestelmän piirissä, merimieseläkekassa antaisi eläkepäätöksen koko yksityisen työeläkejärjestelmän osalta ja maksaisi tästä kertyneet eläkkeet.

MEL:ssa on tarkoitus siirtyä pääpiirteiltään TEL:n periaatteiden mukaiseen työsuhteittaiseen eläkkeenlaskentaan, samoin kuin viimeksi

valtion eläkelain ja kunnallisten viranhaltijoiden ja työntekijöiden eläkelain soveltamiskäytännössä on tehty. Kustakin työsuhteesta kertynyt eläkeoikeus määritellään työsuhteen päätyttyä ja eri työsuhteista kertyneet eläkkeet lasketaan yhteen lopullista eläkettä määrättäessä.

Eläkettä voi pääperiaatteen mukaan kertyä enintään 50 prosenttia korkeimmasta, vähintään kaksi vuotta kestäneen MEL-työsuhteen eläkepalkasta. Jos tällaista työsuhdetta ei ole, lasketaan edellä mainittu 50 prosentin raja korkeimmasta MEL-eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Ennen lain voimaantuloa tapahtuneesta MEL-palvelusta muodostetaan niin sanottu pohjavapaakirja, kun lain voimaan tullessa jatkunut työsuhte päättyy. Jos tällaista työsuhdetta ei ole, muodostaa aikaisempi MEL-palvelu pohjavapaakirjan, johon myöhemmin kertynyt eläkeoikeus yhdistetään.

Eläkepalkan harkinnanvaraista tarkistamista koskeva säännös ehdotetaan muutettavaksi samansisältöiseksi kuin TEL:n vastaava säännös.

Myös eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan laskemista ehdotetaan muutettavaksi. MEL:n mukaan eläkkeeseen oikeuttava aika lasketaan maksukuukausina, joita laskettaessa otetaan huomioon aika, jolta vakuutusmaksua on maksettava mukaan lukien vuosiloman tai vastikkeen korvausta vastaava aika. Yhdeltä vuodelta lasketaan kuitenkin enintään 12 kuukautta eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa.

Esityksen mukaan eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi luetaan kunkin työsuhteen osalta aika työsuhteen alkamisesta työsuhteen päättymiseen. Samoin kuin TEL:ssa, katsotaan työsuhteen alkaneen sinä päivänä, jolta sen perusteella maksettiin ensimmäisen kerran palkkaa ja päättyneen sinä päivänä, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista.

Eläkeoikeutta kertyy vähintään 15 päivää kestäneestä työsuhteesta. Myös 15 päivää lyhyemmistä työsuhteista kertyy esityksen mukaan eläkeoikeutta edellyttäen, että päiviä vuodessa kertyy yhteensä vähintään 15. Tällöin ei edellytetä, että kysymyksessä olevat päivät olisivat kertyneet saman työnantajan palveluksessa.

Pääsäännön mukaan MEL-eläkettä kertyy 1/6 prosenttia kuukaudelta eli kaksi prosenttia vuodessa. Tällöin eläkkeen enimmäismäärä on 50 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta, mikä saavutetaan 25 palvelusvuodessa. Merimiehillä on kuitenkin mahdollisuus saa-

vuttaa 60 prosentin eläketaso, mikä saavutetaan samoin kuin TEL:ssa 40 palvelusvuodessa. Tällöin eläkekertymä kuukaudessa on 1/8 prosenttia ja vuodessa 1,5 prosenttia. Merimiehen eläke määräytyy sen laskutavan mukaisesti, mikä antaa paremman eläkkeen. Jotta tätä niin sanottua TEL-takuueläkettä voitaisiin käyttää suoraan TEL:n vähimmäiseläketurvaa vastaavana eläkkeenä, joka vastuunjako varten on laskettava, esitetään kysymyksessä olevaa säännöstä muutettavaksi siten, että TEL-takuueläkettä laskettaessa otetaan huomioon vain 23 vuoden iän täyttämisen jälkeen palveltu aika. Sen sijaan MEL:n pääsäännön mukainen eläkekertymä laskettaisiin edelleen siitä, kun meripalvelu on alkanut iästä riippumatta.

Vuoden 1987 joustavan eläkeikäuudistuksen yhteydessä merimieseläkelain mukaisten vapaakirjaeläkkeiden karttumaa muutettiin siten, että se palveluajan kymmeneltä ensimmäiseltä vuodelta on 1,5 prosenttia vuodessa nousten sen jälkeen asteittain niin, että se 15 vuoden meripalvelun perusteella on kaksi prosenttia.

Nyt ehdotetaan, että jos MEL-eläke myönnetään vapaakirjana, eläkekertymä on 1,5 prosenttia vuodessa. Tällä tavoin voidaan tasoitaa ehdotettujen muutosten aiheuttamaa eläkemenon nousua.

Jos merimieseläkejärjestelmän piiristä poisjoutuminen on johtunut esimerkiksi työvoiman supistuksesta, lomautuksesta tai muusta sellaisesta seikasta eikä siitä ole kulunut viittä vuotta kauempaa, eläkekertymä on kuitenkin kaksi prosenttia vuodelta edellyttäen, että vakuutetun eläkeoikeus on suurelta osin kertynyt MEL:n piirissä. Tällöin edellytetään, että työntekijän eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi ei lueta eläkeikään jäljellä olevaa aikaa jostakin muusta eläkejärjestelmästä.

Tulevan ajan pääteikää koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulevan ajan päateikä määräytyisi työntekijän syntymäajan perusteella. Tällä muutoksella ei ole vaikutusta niiden henkilöiden eläkkeisiin, jotka ovat syntyneet ennen 1 päivää tammikuuta 1932. Kokonaan uusien säännösten mukaisesti määräytyvät niiden henkilöiden eläkkeet, jotka ovat syntyneet 1 päivänä tammikuuta 1937 tai sen jälkeen. Vuosien 1932—1936 aikana syntyneiden osalta tulevan ajan päateikä siirtyy syntymäajan mukaan liukuvasti 60 vuodesta 65 vuoteen.

Eläkkeen hakijoiden oikeusturvan parantamiseksi ehdotetaan, että merimieseläkekassan

päätöksestä valitettaisiin ensimmäiseksi TEL:ssä tarkoitettuun eläkelautakuntaan. Sen päätöksestä olisi valitusoikeus vakuutusoikeyteen.

2. Taloudelliset vaikutukset

Merimieseläkekassan liittämällä TEL-, LEL- ja TaEL-vastuunjakojärjestelmään ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia. Esitetyt muut MEL:n muutokset kasvattavat eläkemenoa arviolta 0,3 miljoonaa markkaa vuonna 1991. Suurimmillaan kasvu on vuonna 1994, jolloin se on noin 0,7 miljoonaa markkaa. Tämän jälkeen uudistuksen menoja lisäävä vaikutus

alkaa pienentyä ja vuodesta 1998 aikaen muutokset vähentävät eläkemenoa. Vaikutus valtion osuuteen on kolmannes edellä esitetyistä markkamääristä.

Vastuunjakojärjestelmään liittämisen vähentää merimieseläkekassan menoja vuonna 1991 noin 20 miljoonalla markalla ja sen jälkeen vuosittain noin 30 miljoonalla markalla. Liittyminen lisää vastaavilla markkamäärillä vastuunjakojärjestelmän muiden osapuolten eläkekustannuksia. Myös keskipitkällä aikavälillä vaikutus on samansuuntainen. Pitkän aikavälin kuluessa vaikutuksen suuruus riippuu siitä, miten merenkulkuelinkeinoon palkkasumma kehittyi suhteessa TEL-, LEL- ja TaEL-alojen palkkasummaan.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Merimieseläkelaki

2 §. Pykälässä säädetään viimeisen laitoksen periaatteesta vastaavasta eläkelaitoksesta, joka antaa eläkkeenhakijalle eläkepäättökseen ja huolehtii eläkkeen maksamisesta. Samansisältöinen säännös on myös muissa työeläkelaeissa.

3 §. Voimassa olevan lain mukaan vakuutusmaksu määrätään sadasosina työntekijän aluksella saamasta tulosta. Kun sekä työnantaja että työntekijä yhtäläisesti osallistuvat vakuutusmaksun maksamiseen, tarkoittaa tämä käytännössä sitä, että vakuutusmaksun korotus yhteensä voi pienimmillään olla kaksi prosenttiyksikköä. Nyt ehdotetaan pykälän 1 momenttia muutettavaksi siten, että vakuutusmaksu voitaisiin vahvistaa tuhannesosina työntekijän palkasta, jolloin vakuutusmaksua voitaisiin korottaa pienemmissäkin kuin kahden prosentin erissä.

Pykälän 5 momenttiin on lisätty eläkekassan vastuuvelan määräytymistä koskevat säännökset.

3 a §. Pykälä sisältää vastaavat säännökset vastuunjaosta, jotka ovat voimassa TEL-, LEL- ja TaEL-järjestelmässä. Pääperiaatteen mukaan merimieseläkekassa vastaa yksin MEL:n mukaisesta eläkkeestä siltä osin kuin eläke ylittää TEL:n vähimmäisturvaa vastaa-

van määrän. TEL:n vähimmäiseläketurvaa vastaavasta eläkkeen osasta merimieseläkekassa vastaa osin yksin, osin muiden edellä mainittujen laitosten kanssa. Vastaavasti merimieseläkekassa osallistuu niiden TEL-, LEL- ja TaEL-eläkkeiden kustannuksiin, jotka eivät ole muun eläkelaitoksen yksin kustannettavia. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa ohjeet TEL:n vähimmäiseläketurvaa vastaavan MEL-eläkkeen osan laskemiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriölle annettaisiin myös yleisvaltuutus antaa tarkempia säännöksiä tämän pykälän soveltamisesta.

4 §. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista säilyy uudistuksessa ennallaan. Valtio on velvollinen suorittamaan eläkekassalle kolmanneksen MEL:n mukaisesti maksetuista eläkkeistä riippumatta siitä, mikä eläkelaitos on maksamisesta huolehtinut. Näin ollen eläkekassan liittämisen työeläkkeiden yhteiseen vastuunjakojärjestelmään ei vaikuta eläkekassalle suoritettavaan valtionosuuteen.

Pykälän 2 momenttiin on otettu säännös valtionosuuden ennakkomaksusta. Tämänkaltaisen ennakkokorvausjärjestelmä on olemassa myös yrittäjien eläkejärjestelmissä ja kansaneläkejärjestelmässä. Asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset ennakkomaksusta.

7 §. Pykälään on lisätty työnantajan vakuutusmaksujen tilityksen laiminlyöntiä koskevan säännöksen yhteyteen maininta lain 1 §:ssä

tarkoitettua suomalaisen yhtiön antamasta sitoumuksesta ja sen velvoittavasta vaikutuksesta. Tällöin voidaan sitoumuksen antaneelle suomalaiselle yhtiölle määrätä vakuutusmaksu yhtiön ulkomaisen tytäryhtiön omistamalla aluksella työtä tekevän suomalaisen työntekijän osalta.

8 §. Pykälään on lisätty säännös siitä, että vakuutusmaksulle maksettava viivästyskorkeo on vakuutusmaksun ohella ulosotettavissa niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/61) on säädetty. Pykälään on myös lisätty mahdollisuus ulosmitata vakuutusmaksu viivästyskorkeoineen ilman tuomiota ja päätöstä 1 §:ssä tarkoitettua sitoumuksen antaneelta siten kuin muutkin eläkekassan vakuutusmaksusaajat.

10 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska valtion osuuden suorittamisesta säädetään kokonaisuudessaan lain 4 §:ssä.

11 §. Pykälän 1 momentissa säädetään eläkkeeseen oikeuttavan palveluajan laskemisesta. Merimieseläkelain mukaan eläkkeeseen oikeuttava aika on määriteltävä maksukuukausina, joita laskettaessa otetaan huomioon se aika, jolta vakuutusmaksua on maksettava. Tällöin otetaan huomioon myös vuosiloma sekä aika, jonka perusteella vuosiloman, vastikkeen tai muun niihin verrattavan etuuden korvaus työsuhteen päättyessä suoritetaan. Nyt ehdotetaan, että myös MEL:ssä siirrytään työsuhteittaiseen eläkkeen laskentaan, jolloin eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa kertyisi kustakin työsuhteesta erikseen työsuhteen alkamisesta sen päättymiseen. Pykälässä määritellään myös ajankohta, jolloin työsuhde katsotaan päättyneeksi.

Pykälän 2 momenttiin on lisätty muissa työeläkelaeissa olevaa periaatetta vastaava säännös, että työsuhde ei keskeydy yrityksen omistajan tai haltijan vaihtumisen johdosta.

Merenkulussa on perinteisesti toiminut huomattava määrä lomittajia ja muita väliaikaisia työntekijöitä, jotka ovat työsuhteessa eri varustamoihin aina muutaman päivän taikka matkan kerrallaan. Sen estämiseksi, että tällaiset työntekijät joutuisivat nykyistä huonompaan asemaan, on pykälän 3 momenttiin lisätty säännös, jonka mukaan tällainen työ on eläkkeeseen oikeuttavaa. Saman kalenterivuoden aikana olleiden alle 15 päivän työsuhteiden katsotaan tällöin muodostavan yhden työsuhteen.

Pykälän 4 momenttiin on lisätty työeläkejärjestelmässä vakiintuneen käytännön mukainen säännös, jonka mukaan asevelvollisena suoritettua palvelusta vakinaisessa väessä ei lueta työsuhteen jatkumisaikaan.

Pykälän 5 momentti sisältää voimassa olevassa 2 momentissa olevan niin sanotun rajoitussäännöksen. Momenttien järjestystä on muutettu lähinnä teknisistä syistä.

12 §. Pykälän 1 momenttiin on kirjattu se eläkejärjestelmän periaate, jonka mukaan työtä, joka on tehty aikana, jolta työntekijä saa sellaista eläkettä, jonka määrässä on laskettu eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi eläkeikään jäljellä oleva aika, ei oteta huomioon eläkkeeseen oikeuttavana.

Pykälän 2 momenttiin on kirjattu eläkkeen karttumisen päättymisen siten, ettei 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen palveltua aikaa oteta eläkkeen määrää lisäävänä huomioon. Tarkoituksenmukaista ei ole myöskään, että henkilön täyttäessä merimieseläkelain 14 §:ssä tarkoitettua alemman eläkeiän, hän voisi kartuttaa eläkettään jäämällä tämän iän jälkeisenä aikana töihin. Sen sijaan tällainen työnteko antaa oikeuden 22 §:ssä tarkoitettuun lykkäyskorotukseen.

Pykälän 3 momentissa on nykyisen 1 momentin säännökset niin sanotun tulevan ajan eli sen ajan laskemisesta, joka otetaan huomioon määriteltäessä eläkeiän saavuttamiseen jäljellä olevaa aikaa tai sitä vastaavaa ansiota. Momentin sisältö on entinen. Myös 4—6 momentit ovat sisällöltään entisiä. Niiden järjestystä on vain lakiteknisesti vaihdettu.

13 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska sama säännös sisältyy 12 §:n 2 momenttiin.

14 §. Pykälän säännökset vanhuuseläkkeen määräytymisestä ovat periaatteessa ennallaan. Sen 2 momentista on kuitenkin poistettu maininta lisäeläketurvan mukaisesta vakuutuksesta.

15 e §. Pykälän 6 momenttia on tarkennettu sanamuodoltaan, koska siitä on poistettu maininta takaisinperinnästä.

16 §. Pykälässä säädetään eläkkeen karttumisesta ja eläkepalkasta. Eläkkeen määrä on jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudelta 1/6 prosenttia, jos viimeisen työsuhteen eläketurva määräytyy merimieseläkelain mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukainen eläkepalkka poikkeaa laskutavaltaan työntekijäin eläkelain

mukaisesta eläkepalkasta. Merimiestoimen erikoisaadun huomioon ottaen on tarkoituksenmukaista, että eläkkeen perustana oleva palkka määrätään enintään neljän viimeisen kalenterivuoden keskimääräisistä ansioista. Asetuksella tullaan tarkemmin säätämään eläkkeen perusteena olevan palkan laskemisesta.

Pykälän 4 momentiksi on lisätty säännös, jossa on nykyisen 2 momentin tarkoittama mahdollisuus eläkepalkan harkinnanvaraisesta tarkistamisesta. Säännös mahdollisuudesta palkan tarkistamiseen on samansisältöinen kuin yleensä työeläkejärjestelmässä.

Pykälän 5 momentiksi on lisätty muuhun työeläkejärjestelmään ehdotettu säännös mahdollisuudesta eläkepalkan korjaamiseen 1 päivästä tammikuuta 1991 lukien niissä tapauksissa, joissa palkaton äitiys- tai vanhempainloma taikka hoitovapaa on vaikuttanut eläkepalkkaa pienentävästi.

17 §. Pykälässä säädetään vapaakirjan määräytymisestä. Jos henkilön viimeinen työsuhde ei ole vakuutettu merimieseläkelain mukaisesti, eläkkeen määrä on kultakin täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudesta 1/8 prosenttia. Jos kuitenkin työntekijän työsuhde on päättynyt lain 14 a §:ssä tarkoitettuihin tuotannollisista syistä tai työvoiman supistamisesta johtuen ja hänen pääasiallinen eläketurvansa tulee vapaakirjoina merimieseläkejärjestelmästä, hänen eläkkeensä määrä on 1/6 prosenttia kultakin eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudesta. Tällöin kuitenkin edellytetään, että työntekijän eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi ei lueta eläkeikään jäljellä olevaa aikaa jostakin muusta eläkejärjestelmästä.

Pykälän 5 momentissa todetaan viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukaisesti, että työntekijän eläketurva määräytyy jokaisen työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Jos työntekijän viimeinen työsuhde on työntekijän eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain piirissä ja työntekijällä on tässä työsuhteessa alempi eläkeikä kuin 65 vuotta, myönnetään merimieseläkelain mukainen vapaakirja-eläke muunnettuna siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy. Vapaakirjan ehdot vahvistaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.

17 a §. Pykälä vastaa työeläkelakeihin 1 päivänä tammikuuta 1991 voimaan tulevaisiksi ehdotettua mahdollisuutta työsuhteen selvittämisestä ennen eläkkeen määräytymistä. Säännök-

sen tarkoituksena on nopeuttaa ja helpottaa eläkkeen laskemista silloin, kun eläke tulee myönnettäväksi. Eläkekassan on annettava päätös tämän työsuhteen eläkkeeseen oikeuttavasta palveluajasta ja eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Tähän päätökseen saa työntekijä hakea muutosta siten kuin 59 §:ssä on säädetty.

20 §. Säännöksen tarkoituksena on määritellä merimieseläkelain mukaisen eläkkeen karttumisen tavoitetaso. Tämä määriteltäisiin korkeimmasta sellaisen työsuhteen eläkkeen perusteena olevasta palkasta, joka on jatkunut vähintään kaksi vuotta. Jos eläke lasketaan 1/6 prosentin kertymällä kuukautta kohden, voi merimieseläke olla enintään 50 prosenttia edellä mainitusta palkasta. Jos eläke olisi kuitenkin määräytynyt 1/8 prosentin kertymällä kuukautta kohden, eläke olisi enintään 60 prosenttia sanotusta palkasta.

22 §. Jos työntekijä ei hae eläkettä täyttäessään laissa säädetyn eläkeiän, maksetaan hänen eläkkeeseensä lykkäyskorotusta, jonka määrä on yksi prosentti jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkäännyy. Säännöksen sisältö noudattelee TEL:n vastaavaa säännöstä. Pykälän 3 momenttiin on lisätty säännös eläkkeen kertosuorituksesta, joka määräytyy TEL:n 19 b §:n 4 momentin mukaisesti.

22 a §. TEL:n mukaan eläkettä karttuu 1,5 prosenttia vuodelta. TEL:n mukainen eläke voi nousta 60 prosenttiin palkasta, mikä taso saavutetaan 40 vuodessa. Pykälässä taataan myös merimiehille vähintään TEL:n mukainen eläketaso. Merimiehen eläke lasketaan sekä MEL:n pääsäännön mukaan kahden prosentin vuotuisella karttumalla, jolloin tavoitetaso on 50 prosenttia, että TEL:n mukaisella karttumalla, jolloin tavoitetaso on 60 prosenttia. Laskutapa määräytyy sen mukaan, kumpi antaa merimiehelle paremman lopputuloksen. Eläkeprosentti kasvaa yli 50:n silloin, kun merimies voi laskea hyväkseen yli 400 meripalvelukuukautta. Käytettäessä TEL:n mukaista laskutapaa otetaan huomioon työssäoloaika työntekijän täytettyä 23 vuotta enintään MEL:n 14 §:n 1 momentin mukaisen eläkeiän täyttämiseen saakka.

23 §. Pykälään on lisätty säännös työkyvyttömyyseläkkeen muuttumisesta vanhuuseläkkeeksi. Työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi eläkkeensaajan täyttäessä MEL:n 14 §:n 1 momentin mukaisen eläkeiän,

mikä vastaa sitä ikää, johon työkyvyttömyyseläkkeissä eläkeikään jäljellä oleva aika laskeaan. Pykälän 3 momenttiin on lisätty säännös, jonka mukaan MEL:n mukainen työkyvyttömyyseläke muutetaan osaeläkkeeksi. Samaa mahdollisuutta säätelee myös 4 momentti.

24 §. Pykälään on lisätty säännös mahdollisuudesta eläkkeen keskeyttämiseen niissä tapauksissa, joissa työntekijä kieltäytyy terveydentilansa parantamiseksi asianmukaisesta hoidosta tai kuntoutuksesta.

25 §. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska säännös kuntoutuksesta on ehdotettu lisättäväksi 24 §:ään.

28 §. Pykälän 7 ja 8 momenttiin on tehty teknisinä muutoksina työkyvyttömyyseläkkeen takautuvaa maksua koskevat tarkennukset.

31 §. Pykälää on muutettu täydentämällä sitä eläkkeensaajan ilmoittamisvelvollisuudella eläkkeeseen vaikuttavien olosuhteiden muuttuessa. Säännökset ovat tarpeellisia etenkin yksilöllisen varhaiseläkkeen ja työkyvyttömyyseläkkeen osalta, joissa eläkeaikaiselle työskentelylle on asetettu selkeät rajat. Vastaavista syistä myös työnantajalta voitaisiin vaatia tarvittavat tiedot.

32 §. Muun työeläkkeen tavoin myös MEL:n mukainen eläke ehdotetaan maksettavaksi vankeusrangaistuksen ajalta, mistä syystä pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

33 §. Pykälässä säädetään aiheuttomasti maksetun etuuden takaisinperinnästä. Pääsääntönä on, että jos etuutta on maksettu liikaa työntekijän vilpillisen menettelyn johdosta, aiheuttomasti maksettu etu on perittävä takaisin. Laissa on annettu myös mahdollisuus kuitata takaisinperittävä määrä vastaisista eläke-eristä. Vähimmäistoimeentulon turvaamiseksi on lakiin kuitenkin lisätty säännös eläkkeestä kerrallaan kuitattavasta osuudesta, joka olisi enintään 1/6 ennakonpidätyksen jälkeen maksettavasta eläkkeestä.

34 §. Pykälä takaisinperinnästä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska siitä säädetään 33 §:ssä.

34 a ja 34 b §. Pykälät ehdotetaan kumottaviksi tarpeettomina. Näissä säännöksissä määritelty lisäeläketurva on osoittautunut tarpeettomaksi muun muassa merenkulun muun työeläketurvan tasoa parempien etuuksien johdosta.

43 §. Pykälän 1 momenttiin on tehty lähinnä tekninen tarkistus sen johdosta, että merenku-

lun asiat ovat siirtyneet kauppa- ja teollisuusministeriöstä liikenneministeriöön.

59 §. Merimieseläkekassan päätöksiin haetaan nykyisin muutosta ainoastaan vakuutus-oikeudelta. Nyt ehdotetaan, että muun työeläkejärjestelmän tavoin merimieseläkeasioissa olisi kaksi muutoksenhakuastetta.

Säännöksen mukaan ensimmäiseksi muutoksenhakuasteeksi merimieseläkekassan päätöksiin tulisi muun työeläkejärjestelmän kanssa yhteinen eläkelautakunta. Toisena ja samalla viimeisenä muutoksenhakuasteena olisi vakuutus-oikeus. Täten merimieseläkejärjestelmän muutoksenhaku vastaisi muun työeläkejärjestelmän muutoksenhakua. Valitusmenettely on kirjallista ja valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen antamisesta.

Valittajan katsottaisiin saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on eläkekassasta postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

59 a §. Pykälä mahdollistaa niin sanotun perusvalituksen tekemisen eläkelautakuntaan kahden vuoden kuluessa MEL:n mukaisen vakuutusmaksun maksuunpanosta.

Pykälän 2 momentin mukaan eläkelautakunnan päätöksestä valitettaisiin vakuutus-oikeuteen, joka olisi merimieseläkeasioissa viimeinen muutoksenhakuaste.

61 §. Pykälän 1 momentti sisältää säännöksen, jonka perusteella vakuutus-oikeus voi poistaa merimieseläkekassan tai eläkelautakunnan päätöksen, jos se perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai ilmeisesti on lain vastainen. Pykälän 1 momenttiin on muutoin tehty lähinnä sanonnallisia muutoksia.

Yleisten hallinnollisten ja oikeudellisten periaatteiden mukaisesti eläkekassa voi aina käsitellä aikaisemmin ratkaisemansa eläkeasian tai vakuutusmaksuasian uudelleen, jos uusi ratkaisu on edunsaajalle myönteinen. Säännös työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta tai muuttamisesta osaeläkkeeksi sen johdosta, että eläkkeen saaja on osittain tai kokonaan kuntoutunut, ehdotetaan poistettavaksi momentista tarpeettomana.

Pykälän 3 momentti, joka säätelee takaisinperintää, ehdotetaan tässä yhteydessä kumottavaksi tarpeettomana.

63 b §. Säännös sisältää merimieseläkekassan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta koskevan määritelmän.

Voimaantulosäännös. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991. Se

koskisi sellaisia eläkkeitä, joissa oikeus eläkkeeseen perustuu lain voimassa ollessa sattuneeseen eläketapahtumaan. Vastuunjakojärjestelmää koskevat säännökset ulottuisivat kuitenkin myös sellaisiin eläkkeisiin, jotka perustuvat ennen lain voimaantuloa sattuneeseen eläketapahtumaan. Tästä on säädetty voimaantulosäännöksen 3 momentissa.

Voimaantulosäännöksen 4 ja 5 momentissa säädetään vapaakirjan laskemisesta niissä tapauksissa, joissa työsuhte jatkuu lain voimaan tullessa. Ennen lain voimaantuloa ansaitut maksu- ja purjehduskuukaudet luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi ottamalla ne huomioon työsuhteessa, joka ensimmäiseksi päättyy lain voimaantulon jälkeen. Jos neljään viimeiseen kalenterivuoteen sisältyy palveluaikaa myös ennen lain voimaantuloa, eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan ottamalla huomioon kysymyksessä olevilta vuosilta koko vuoden MEL:n mukainen ansio riippumatta siitä, monestako työsuhteesta ansio on saatu. Tällä tavoin laskettua eläkeoikeutta käsitellään eräänlaisena pohjavapaakirjana, johon lopullista eläkettä laskettaessa myöhemmät työsuhteittain määräytyvät eläkkeen osat yhdistetään.

Merimieseläkelain vuonna 1987 voimaan tulleen eläkeikäuudistuksen yhteydessä säädettiin, että vapaakirjan karttuma työntekijällä, jolla on eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa enintään 10 vuotta, on 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Jos työntekijällä oli eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa enemmän kuin 10 vuotta, muuttui eläkekarttuma asteittain 1/8 prosentista kuukautta kohti 1/6 prosenttiin, mikä tason työntekijä saavutti silloin, kun hänellä oli eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa vähintään 15 vuotta. Säännöksen 6 momentti turvaa ennen lain voimaantuloa ansaitun vapaakirjan säilymisen lain voimaantuloon asti vähintään 1/6 prosentin tasoisena. Tällä estetään samalla myös eläkelaskelman liika monimutkaistuminen sen johdosta, että työntekijälle karttuisi eläketurvaa usean erilaisen karttuman mukaan.

Säännöksen 7 momentissa on säädetty siitä merimieseläkejärjestelmän vastuunjakoon liittämisen mahdollistavasta muutoksesta, jonka mukaan työkyvyttömyyseläkkeissä eläkeikään jäljellä olevan ajan laskeminen ei riipu eläketapahtuman ajankohdasta, vaan työntekijän syntymäajasta.

Säännöksen 8 momentin mukaan 14 §:n 1 ja 2 momenttia sovellettaessa otetaan huomioon

vuonna 1987 toteutetun eläkeikämuutoksen voimaantulosäännös.

Säännöksen 9 momentin tarkoituksena on miehistön eläkeikäuudistuksen siirtymäkauden aikana, vuosina 1992—2001, taata normaali eläkekertymä alle 65-vuotiaana tehdystä työstä, vaikka työntekijä olisi jo täyttänyt MEL:n 14 §:n 1 momentin mukaisen alemman eläkeikään. Tämä vaikuttaa parantavasti niiden henkilöiden eläketurvaan, jotka ovat vasta myöhäisellä iällä aloittaneet meripalvelun ja joiden eläke muodostuisi niin pieneksi, että lykkäyskorotus ei antaisi normaalia eläkekertymää vastaavaa eläketurvaa.

Säännöksen 10 momenttiin on lisätty suoja-säännös, jonka tehtävänä on varmistaa eläketason pysyminen kohtuullisena niissä 22 a §:stä johtuvissa yksittäistapauksissa, joissa alle 23-vuotiaana palvelun ajan jättäminen ottamatta huomioon aiheuttaisi eläketurvan huononemista aikaisemmin voimassa olleeseen lakiin verrattuna.

Säännöksen 11 ja 12 momentti liittyvät eläkkeen perusteena olevan palkan laskemiseen tapauksissa, joissa on kysymys äitiys- ja vanhempainlomasta ja hoitovapaasta, sekä työsuhteen rekisteröintiin liittyviin lainmuutoksiin.

1.2. Työntekijäin eläkelaki

3 §. Pykälässä säädetään työntekijäin eläkelain mukaisen eläkkeen muuttamisesta vapaakirjaksi. Siihen on tehty merimieseläkelain muuttamisesta aiheutuvat muutokset sen johdosta, että merimieseläkejärjestelmässä aletaan noudattaa viimeisen laitoksen periaatetta.

10 a §. Pykälän mukaan asetuksella säädetään, mikä eläkelaitos antaisi eläkettä koskevan päätöksen ja maksaisi eläkkeen viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukaisesti.

12 §. Pykälään on tehty merimieseläkejärjestelmää hoitavan merimieseläkekassan liittämistä TEL:n vastuunjakojärjestelmään aiheutuvat muutokset.

1.3. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelaki

2 a §. Pykälän mukaan asetuksella säädetään, mikä eläkelaitos antaisi eläkettä koske-

van päätöksen ja maksaisi eläkkeen viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukaisesti.

9 §. LEL:iin ehdotetaan tehtäviksi vastaavat TEL:iin ehdotetut muutokset jotka johtuvat merimieseläkejärjestelmää hoitavan merimieseläkekassan liittamisestä TEL:n vastuunjakojärjestelmään sekä säännökset viimeisen eläkelaitoksen periaatteen soveltamisesta.

1.4. Maatalousyrittäjien eläkelaki

16 a §. Asetuksella annettaisiin säännökset, mikä on viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukainen eläkelaitos.

1.5. Yrittäjien eläkelaki

2 a §. Asetuksella annettaisiin säännökset,

mikä on viimeisen eläkelaitoksen periaatteen mukainen eläkelaitos.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991. Ne koskisivat sellaisia eläkkeitä, joissa oikeus eläkkeeseen perustuu lain voimassa ollessa sattuneeseen eläketapahtumaan. Vastuunjakojärjestelmää koskevat säännökset ulottuisivat kuitenkin myös sellaisiin eläkkeisiin, jotka perustuvat ennen lakien voimaantuloa sattuneeseen eläketapahtumaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 10 ja 13 §, 25 §:n 3 momentti, 32 ja 34 §, 34 a §:n edellä oleva luvun otsikko sekä 34 a ja 34 b §,

sellaisina kuin niistä ovat 13 § 30 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (739/66) ja 34 a §:n edellä oleva luvun otsikko sekä 34 a ja 34 b § 18 päivänä huhtikuuta 1980 annetussa laissa (280/80),

muutetaan 3 §:n 1 momentti, 4, 7, 8 ja 11 §, 11 §:n edellä oleva otsikko, 12 §, 14 §:n 1—3 momentti, 15 e §:n 6 momentti, 16 §:n 1 ja 2 momentti, 17 §:n 3 ja 4 momentti, 20 §:n 1 momentti, 22 §:n 1 ja 3 momentti, 22 a §, 23 §:n 1 momentti, 24 §, 28 §:n 7 ja 8 momentti, 31 ja 33 §, 43 §:n 1 momentti, 59, 59 a ja 61 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentti ja 4 § mainitussa 18 päivänä huhtikuuta 1980 annetussa laissa, 7 §, 14 §:n 1—3 momentti, 17 §:n 3 ja 4 momentti, 23 §:n 1 momentti ja 59 a § 31 päivänä joulukuuta 1986 annetussa laissa (1038/86), 8 § muutettuna 9 päivänä tammikuuta 1981 ja 31 päivänä joulukuuta 1985 annetuilla laeilla (1/81 ja 1122/85) sekä mainitulla 31 päivänä joulukuuta 1986 annetulla lailla, 11 § ja 16 §:n 1 momentti mainitussa 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa, 12 § osittain muutettuna mainitulla 31 päivänä joulukuuta 1985 annetulla lailla ja 29 päivänä joulukuuta 1988 annetulla lailla (1327/88), 15 e §:n 6 momentti 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (52/85), 16 §:n 2 momentti 11 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (768/70), 20 § 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (504/71), 22 §:n 1 momentti ja 24 § mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa, 22 §:n 3 momentti muutettuna mainitulla 11 päivänä joulukuuta 1970 ja 31 päivänä joulukuuta 1986 annetuilla laeilla, 22 a § 23 päivänä kesäkuuta 1975 annetussa laissa (493/75), 28 §:n 7 ja 8 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (476/81) sekä 59 § osittain muutettuna mainitulla 31 päivänä joulukuuta 1986 annetulla lailla, ja

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti, 3 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 18 päivänä huhtikuuta 1980 annetulla lailla, uusi 5 momentti, lakiin uusi 3 a, 17 a ja 63 b §, 16 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 11 päivänä joulukuuta 1970, 9 päivänä tammikuuta 1981 ja 31 päivänä joulukuuta 1986 annetuilla laeilla, uusi 4 ja 5 momentti, 17 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 5 ja 6 momentti sekä 23 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

2 §

Asetuksella säädetään, mikä työntekijäin eläkelain (395/61) 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdassa mainittujen lakien mukaisesta eläketurvasta huolehtivista eläkelaitoksista ratkaisee eläkehakemuksen sekä huolehtii eläkkeen maksamisesta ja eläkkeeseen liittyvistä muista eläkelaitoksen tehtävistä, kun työntekijä on ollut myös muussa kuin tämän lain alaisessa työsuhteessa tai toiminut yrittäjänä.

2 Luku.

Eläkekassalle suoritettavat maksut

3 §

Vakuutettu ja hänen työnantajansa ovat

kumpikin velvolliset suorittamaan saman suuruisen vakuutusmaksun merimieseläkekassalle. Vakuutusmaksu, jonka sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vahvistaa, on määrättävä tuhannesosissa vakuutetun aluksella saamasta tulosta.

Eläkekassan on kirjattava sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvalkana tämän lain mukaisen eläketurvän järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat siihen määrään asti, johon kassan ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

3 a §

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vastaa eläkekassa yksin siltä osin kuin eiäke ylittää

työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaavan määrän.

Tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaavasta osasta eläkekassa on vastuussa seuraavasti:

1) vanhuuseläkkeestä työntekijälle, joka 1 päivänä heinäkuuta 1962 ei ollut täyttänyt 50 vuotta, siltä osin kuin se perustuu palvelusajkaan ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijä täyttää 55 vuotta, eläkekassa on vastuussa määrästään, joka vastaa sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien yleisten perusteiden mukaan laskettua eläkevastuuta; lisäksi eläkekassa on vastuussa siitä eläkkeen määrästään, joka sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan eläkkeen osaan tämän osan arvon säilyvyyden tukemiseksi;

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 12 §:n 3 momenttia soveltaen, sellaisen työttömyyseläkkeen määrän 30/100:sta, joka on myönnetty 12 §:n 3 momenttia soveltaen, sekä myöhemmin kuin vuonna 1970 kuolleen edunjättäjän jälkeen suoritettavasta perhe-eläkkeestä, jonka perusteena on edunjättäjän 12 §:n 3 momenttia soveltaen laskettu työkyvyttömyyseläke, siltä osin kuin sitä on maksettu ajalta ennen sen kuukauden päättymistä, jona edunjättäjä olisi saavuttanut eläkeiän, näihin eläkkeisiin luettuina myös työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) perusteella saatavat eläkkeen osat, mutta ei 15 d §:n mukaista korotusta eikä 18 §:n perusteella eläkkeen alkamisen, työttömyyseläkkeen osalta kuitenkin 15 e §:ssä tarkoitetun työttömäksi joutumispäivän, jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin eläkekassa; sekä

3) muista vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeistä, lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, eläkkeiden niistä osista, jotka ylittävät 1 ja 2 kohdan mukaiset määrät, sekä eläkevastuun laskuperusteiden yleisestä muutoksesta ja 1 kohdan viimeisessä lauseessa tarkoitettuun siirrosta johdettavista kustannuksista vastaa eläkekassa yhdessä työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten kanssa, siten kuin on säädetty työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

Sen lisäksi, mitä edellä on säädetty, eläkekassa vastaa yhdessä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen eläkelaitosten kanssa työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaisesti työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista, 2 momentin 3 kohtaa vastaavista vähimmäiseläketurvan mukaisista eläkkeistä ja eläkkeen osista ja vastaavista lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista eläkkeistä ja eläkkeen osista sekä eläketurvakeskuksen kustannuksista.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaava tämän lain mukaisen eläkkeen osa lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön antamien ohjeiden mukaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä 2 ja 3 momentin soveltamisesta.

4 §

Valtio on velvollinen suorittamaan eläkekassalle kolmanneksen kaikista niistä tämän lain mukaisista eläkkeistä, jotka eläkekassa tai muu eläkelaitos maksaa.

Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa eläkekassalle kunakin vuotena ennakkona määrä, joka vastaa valtion 1 momentin mukaisena osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää.

7 §

Jos 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu tilitys on virheellinen tai tilitys on jäänyt kokonaan toimittamatta eikä virhettä oikaista tai tilitystä toimiteta eläkekassan määräämässä kohtuullisessa ajassa, eläkekassa voi hankkimansa selvityksen tai sen puuttuessa arvion perusteella määrätä työnantajalle taikka sille, joka on antanut eläkekassalle 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen vakuutusmaksun suorittamisesta, enintään kaksinkertaiseksi korotetun vakuutusmaksun.

8 §

Määräajassa suorittamatta jääneelle maksulle on työnantajan maksettava viivästymisen ajalta 16 prosentin vuotuinen viivästyskorko.

Tämän lain mukainen vakuutusmaksu 1 momentissa tarkoitettuine viivästyskorkein saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/61) on säädetty.

Vakuutusmaksu, jonka suorittamisesta on annettu 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu sitoumus, saadaan ulosottaa siltä, joka sitoumuksen on antanut, siten kuin 2 momentissa on säädetty.

Jos työnantaja tai se, joka on antanut 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua sitoumuksen, on yhteisö, jonka velvoitteista osakas tai yhtiömies vastaa kuin omasta velastaan, voidaan tämän lain perusteella määrätty maksu ulosottaa osakkaalta tai yhtiömieheltä niin kuin 2 momentissa on säädetty.

3 Luku

Eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika

11 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi luetaan kunkin työsuhteen osalta erikseen aika työsuhteen alkamisesta työsuhteen päättymiseen. Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 15 §:ssä tarkoitettua työkyvyttömyyden tai yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työntekijä jatkaa työntekoa sanotun työkyvyttömyyden alkamisen jälkeen, katsotaan hänen olevan uudessa työsuhteessa.

Työsuhteen ei 1 momenttia sovellettaessa katsota keskeytyneen yrityksen omistajan tai haltijan vaihtumisen johdosta.

Eläkettä määrättäessä katsotaan kaikkien työntekijän saman kalenterivuoden aikana oileiden sellaisten työsuhteiden, jotka kestävät alle viisitoista päivää, muodostavan yhden työsuhteen.

Aikaa, jona työntekijä on asevelvollisena suorittanut palvelusta vakinaisessa väessä, ei lueta työsuhteen jatkumisaikaan.

Jos työkyvyttömyys on johtunut sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka henkilöillä oli työsuhteen alkaessa, ei sitä työssäoloaikaa, jonka alkamisesta työkyvyttömyyden alkamiseen ei ole kulunut vähintään yhtä vuotta, oteta huomioon työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä.

12 §

Eläkkeeseen oikeuttavana palvelusajana ei oteta huomioon aikaa, jolta työntekijä työsuhteessa ollessaan on saanut laissa säädettyä tai julkisen eläkesäännön mukaista työ- tai virka-

suhteeseensa taikka yrittäjätoimintaansa perustuvaa sellaista eläkettä, jonka suuruutta määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Eläkkeeseen oikeuttavana palvelusajana ei oteta huomioon 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen palveltua aikaa eikä, jollei jäljempänä toisin säädetä, sitä aikaa, jonka työntekijä on ollut tämän lain alaisessa työsuhteessa täytettyään 14 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua 65 vuotta alemman iän.

Jos työntekijä on ennen työkyvyttömyyden alkamista asunut vähintään viisi vuotta Suomessa ja jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan 15 §:n mukaista työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja 14 §:n 1 momentissa säädetyn eläkeiän täyttämisen välinen aika. Edellä tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut opintovapaalaissa (273/79) tarkoitettua opintovapaata, sekä päivät, joilta työntekijä on saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa, viimeksi mainitut kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä niiden päivien enimmäismäärää, joilta voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa. Sanottua aikaa laskettaessa jätetään työntekijän ilmoituksen johdosta huomioon ottamatta niin ikään sellaiset päivät, joilta työntekijä on kolmen viimeisen vuoden aikana välittömästi ennen tässä laissa tarkoitettua työkyvyttömyyden alkamista saanut sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa, samoin kun sellaiset päivät, joilta päivärahaa olisi suoritettu, jollei työntekijä olisi saanut sanotun lain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa vastaavaa korvausta jonkin muun lain mukaan. Jollei työsuhte ole jatkunut kuukautta, luetaan sen perusteella eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika vain sikäli kuin työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta lain tai julkisen eläkesäännön mukaiseen sellaiseen eläketurvaan, jonka mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä sanottu aika tai sitä vastaava ansio jo otetaan huomioon. Niin

ikään luetaan naispuolisen työntekijän työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos hänellä on edellä sanottujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen ajan, joka saa olla enintään yhdeksän vuotta, ollut 15 a §:ssä tarkoitettu, kolmea vuotta nuorempi lapsi, ei kuitenkaan, jos eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio on ilman sanotun lapsen hoitoajan huomioon ottamista luettava eläkkeeseen oikeuttavaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Jollei tällaisen naispuolisen työntekijän työsuhte ole jatkunut kuutta kuukautta, on eläkkeeseen oikeuttavan ajan määrittämisestä soveltuvin osin voimassa, mitä tässä momentissa on säädetty.

Jos 3 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (13/82) mukaista varhaiseläkettä saaneelle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi myös se aika, jona hän sai edellä tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä tai varhaiseläkettä. Jos kuitenkin uusi työkyvyttömyyseläke myönnetään sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin mainitun aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut yksi vuosi, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke. Määrättäessä uutta eläkettä edellä tarkoitetuissa tai työntekijäin eläkelain 6 §:n 4 momentissa taikka lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempaa eläkettä jätetään aikaisemman eläkkeen päättymisen jälkeen jatkunut työ- tai virkasuhde taikka yrittäjätoiminta huomioon ottamatta.

Jos työntekijä 3 momentissa tarkoitettua työsuhteen päätyttyä on saavuttanut myöhemmin toisen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeuden muussa laissa säädettyyn tai julkisen eläkesäännön mukaiseen eläketurvaan siten, että hänen sen mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettään määrättäessä otetaan huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei 3 momentin säännöstä sovelleta aikaisempaan työsuhteeseen. Työntekijän katsotaan

tällöin saavuttaneen edellä tarkoitettua oikeuden lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaiseen eläketurvaan sinä ajankohtana, jona hänen sanotun lain alaisissa työsuhteissa saamansa ansio yhteensä on ennen työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista noussut lain 7 §:n 1 momentissa edellytetyyn rajamäärään.

Erityisestä syystä merimieseläkekassa voi päättää, että työkyvyttömyyseläke määrätään 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, vaikkei sanotussa momentissa säädetty asumista koskeva edellytys täyty.

4 Luku

Vakuutetulle suoritettavat etuudet

14 §

Oikeus saada vanhuuseläkettä on työntekijällä hänen täytettyään 65 vuotta edellyttäen, ettei hän enää ole tämän lain alaisessa työsuhteessa.

Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada vanhuuseläkettä alennetussa eläkeiässä, päällystöön kuuluva aikaisintaan 60 vuotta ja miehistöön kuuluva 55 vuotta täytettyään siten, että jokaista kuukautta kohden, jolla eläkkeeseen oikeuttava 11 §:n mukaisesti laskettu aika ylittää 300 kuukautta, eläkeikä alenee 65 vuoden iästä yhdellä kuukaudella. Lisäksi edellytetään, että työntekijän työsuhte päättyy hänen saavuttaessaan sanotulla tavalla lasketun alennetun eläkeiän ja että hän on ollut kolmen vuoden aikana ennen eläkkeeseen oikeuttavan työsuhteen päättymistä tämän lain mukaisessa työsuhteessa vähintään 18 kuukauden ajan.

Vanhuuseläke myönnetään varhennettuna enintään viidellä vuodella laskettuna 65 vuoden iästä tai työntekijän eläkkeen alkamisajankohdan mennessä saavuttamasta 2 momentin mukaisesta alennetusta eläkeiästä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 55 vuotta. Tällöin eläke myönnetään siten vähennettynä kuin 22 §:n 3 momentissa säädetään. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä vanhuuseläkkeestä on säädetty.

15 e §

Saatuaan tietää seikasta, jonka perusteella eläkettä ei 4 momentin mukaan saisi maksaa,

eläkekassa keskeyttää eläkkeen maksamisen seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen, jos syy eläkkeen keskeyttämiseen on edelleen olemassa.

16 §

Eläkkeen määrä on jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudesta 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta edellyttäen, että työntekijä jää vanhuuseläkkeelle tämän lain alaisesta työsuhteesta tai hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa 12 §:n 3 momentin mukaisesti otetaan huomioon eläkeikään jäljellä oleva aika.

Eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään kustakin työsuhteesta erikseen käyttäen enintään neljän viimeisen kalenterivuoden keskimääräistä ansiota kuukautta kohden. Edellä mainitut ansiot tarkistetaan työntekijän eläkelain 9 §:n mukaisesti. Jollei työsuhde ole jatkunut neljää vuotta, eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään samalla tavoin koko työsuhteen ansioiden perusteella. Eläkkeen perusteena olevaa palkkaa määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, joita vakuutettu on saanut 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä. Asetuksella säädetään tarkemmin eläkkeen perusteena olevan palkan laskemisesta.

Jos työntekijän tai edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitetynsi, että eläkkeen perusteena oleva palkka on työntekijän tai edunsaajan tämän lain alaisessa työsuhteessa jonkin enintään kymmenen vuotta ennen eläketapahtumaa ilmaantuneen poikkeuksellisen syyn vuoksi alempi kuin hänen 18 §:n mukaisesti tarkistettu palkkansa samassa työsuhteessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena ja, jos tällä seikalla on merkittävä vaikutus eläketurvaan, pidetään eläkkeen perusteena olevana palkkana sanotussa työsuhteessa sitä keskimääräistä työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty, noudatetaan myös sanottua aikaisemmin ilmaantuneesta poikkeuksellisesta syystä aiheutuneen ansiotason muutoksen johdosta, jos työntekijä tai edunsaaja esittää siitä riittäväksi katsottavan selvityksen. Jos tulee selvitetynsi, että eläkkeen perusteena oleva palkka

poikkeuksellisesta syystä on vastaavalla tavalla korkeampi kuin edellä tarkoitettu vakiintunut työansio, voidaan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa samalla tavoin alentaa. Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän momentin soveltamisesta.

Jos 1 momentissa tarkoitettuihin kalenterivuosiin sisältyy työ sopimuslain (320/70) 34 §:ssä tarkoitettua palkatonta äitiys- tai vanhempainlomaa taikka hoitovapaata, eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan 1 momentista poiketen siten, että kalenterivuosina otetaan huomioon enintään neljä viimeistä sellaista kalenterivuotta, joihin ei sisälly mainittua palkatonta aikaa. Jos kuitenkin tällaista palkatonta aikaa sisältyy työsuhteen kaikkiin kalenterivuosiin tai valituksi tulleista vuosista mikään ei sisälly työsuhteen neljään viimeiseen kalenterivuoteen, eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä työssäoloaikaista keskimääräistä ansiota, joka vastaa vakiintunutta ansiotuloa ennen työsuhteen päättymistä. Eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään kuitenkin 1 tai 2 momentin edellytysten mukaisesti, jos se niin laskettuna on suurempi. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat ohjeet tämän momentin soveltamisesta.

17 §

Jos tämän lain mukainen eläke myönnetään soveltaen 1 momenttia, on eläkkeen määrä kultakin täydeltä eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan kuukaudesta 1/8 prosenttia 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Jos työntekijän viimeinen tämän lain piiriin kuuluva työsuhde on päättynyt 14 a §:ssä tarkoitettua syystä, työntekijän tämän lain mukaisen eläkkeen määrä on sen estämättä, mitä edellä 3 momentissa on säädetty, 1/6 prosenttia kultakin täydeltä eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan kuukaudesta edellyttäen, että työntekijän eläketurva on pääasiallisesti kertynyt tämän lain tarkoittamissa työsuhteissa eikä työntekijä tässä tarkoitettua työsuhteen päättymisen jälkeen ole saavuttanut työ- tai virkasuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta sellaiseen lain tai julkisen eläkesäännön mukaiseen eläketurvaan, jonka mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä otetaan huomioon eläkeikään jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, määräytyy hänen oikeutensa eläkkeeseen jokaisen työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Jos eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi ja työntekijän viimeinen työsuhte on vakuutettu työntekijän eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain mukaisesti, muutetaan tämän lain mukaisen vapaakirja-eläkkeen määrä siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy.

Vapaakirjan ehdot ja sen laskemista varten tarvittavat perusteet vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö eläkekassan esityksestä.

17 a §

Eläkekassan on työntekijän vaatimuksesta selvitettävä hänen eläkeoikeutensa vaikuttavien työsuhdetietojen oikeellisuus ja annettava päätös eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Työntekijän on tarvittaessa esitettävä vaatimuksensa perusteista sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, kun otetaan huomioon myös merimieseläkekassan mahdollisuudet hankkia selvitys. Jos vaatimus koskee sellaista työsuhdetta, jonka päättymisestä on kulunut yli kymmenen vuotta, työntekijän tulee esittää vaatimuksensa tueksi riittävä selvitys.

Tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta, niin kuin 59 §:ssä on säädetty.

20 §

Kunkin työsuhteen osalta erikseen määrätyt eläkkeet lasketaan yhteen. Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen enimmäismäärä on kuitenkin 50 prosenttia korkeimmasta tämän lain mukaisesti lasketun sellaisen eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jossa eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa on vähintään kaksi vuotta. Jollei tällaista eläkettä ole, käytetään korkeinta tämän lain mukaisen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa. Jos eläke on kuitenkin määrätty 17 tai 22 a §:n mukaisesti, eläkkeen enimmäismäärä on 60 prosenttia edellä tarkoitettulla tavoin lasketusta palkasta.

22 §

Jos eläke alkaa myöhemmin kuin 14 §:ssä säädetyn eläkeiän täyttämistä seuraavan kuu-

kauden alusta, korotetaan 27 §:n mukaisesti yhteensovitettua eläkettä yhdellä prosentilla jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Tämän lain mukaisen eläkkeen kertosuorituksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä työntekijän eläkelain 19 b §:n 4 momentissa on säädetty.

22 a §

Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa on säädetty, vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen vähimmäismäärä on jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudelta 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Tällöin eläke lasketaan kunkin tämän lain alaisen työsuhteen osalta erikseen ottamalla huomioon aika, jonka työsuhte on jatkunut työntekijän täytettyä 23 vuotta, kuitenkin enintään 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuun eläkeikään saakka. Lisäksi huomioon otetaan 15 d §:n mukainen lapsikorotus ja 22 §:ssä tarkoitettu lykkäyskorotus, joka lasketaan edellisessä lauseessa tarkoitettusta eläkeiästä lukien.

23 §

Työkyvyttömyyseläke muutetaan vanhuuseläkkeeksi sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jona eläkkeensaaja on täyttänyt 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu siten, että muutoksella 16 §:n 3 momentin mukaan on vaikutusta eläkkeen suuruuteen ja jos muutoksen, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, voidaan arvioida jäävän pysyväksi ainakin vuoden ajaksi, tarkistetaan eläkkeen määrä eläkkeensaajan hakeuksesta tai eläkekassan aloitteesta muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jollei 28 §:n 3—7 momentin säännöksistä muuta johdu. Eläkettä ei kuitenkaan alenneta ajalta, jolta sitä on jo suoritettu eikä koroteta pitemmältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemuksesta tai eläkekassan tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltäneiltä kuudelta kuukaudelta.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa on säädetty, voidaan työkyvyttömyyseläkettä lakkauttaessa päättää, että eläkettä maksetaan osaeläkkeenä määrättyltä vuodelta lyhyemmältäkin ajalta.

24 §

Jos työntekijä saadakseen eläkettä on aiheuttanut työkyvyttömyytensä tahallaan, voidaan eläke evätä tai maksaa vähennettynä. Eläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos sen saaja ilman hyväksyttävää syytä ei ole suostunut eläkekassan määräämään ja kustannettavaan tutkimukseen tai hoitoon, hengen- vaaralliseksi katsottavaa tutkimus- tai hoitotoimenpidettä lukuun ottamatta, taikka jos hän ilman pätevää syytä on kieltäytynyt kuntoutuksesta tai koulutuksesta.

28 §

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 3 momentin mukaisesti, suoritetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa. Samoin menetellään, jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti yksilöllisenä varhaiseläkkeenä.

Jos työkyvyttömyyseläke 22 §:n 3 momentin mukaisesti suoritetaan kertasuorituksena, työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty.

31 §

Eläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle sellaisista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrään.

Eläkekassa voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut sanottua selvitystä eläkekassalle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, eläkekassa voi päättää, että eläkkeen suorittaminen keskeytetään, kunnes selvitys on toimitettu.

Työnantaja on myös velvollinen antamaan eläkekassalle sen pyynnöstä 2 momentissa tarkoitettuja eläkkeen maksamiseen tarvittavia tietoja.

33 §

Tämän lain mukainen aiheuttomasti maksettu etu on perittävä takaisin, jos edun myöntäminen tai maksaminen on johtunut eläkkeensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä eikä takaisinperittävä määrä ole vähäinen. Muussa tapauksessa eläkekassa voi

erityisestä syystä luopua takaisinperimisestä osaksi tai kokonaan.

Aiheuttomasti maksettu etu saadaan peritä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei saa eläkkeensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosa siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (418/59) nojalla pidätetty ennako taikka rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/78) nojalla lähdevero.

43 §

Eläkekassan valtuuskunnan nimittää sosiaali- ja terveysministeriö kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Valtuuskuntaan kuuluu viisitoista jäsentä sekä heille määrätty henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä ja heidän varajäsenistään tulee kahden edustaa sosiaali- ja terveysministeriötä sekä yhden liikenneministeriötä. Muista jäsenistä ja heidän varajäsenistään tulee kuuden edustaa laivanvarustajia ja kuuden merenkulkijoita. Viimeksi mainituista tulee kolmen edustaa miehistöä sekä yhden kansipäällystä, yhden konepäällystä ja yhden radiosähköttäjä.

9 luku

Muutoksenhaku

59 §

Asianosainen, joka ei tyydy eläkekassan eläkettä, vakuutusmaksun palauttamista tai 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua asiaa koskevaan päätökseen taikka vakuutusmaksun määräämistä ja maksuunpanoa koskevaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta työntekijäin eläkelain 20 §:ssä tarkoitettulta eläkelautakunnalta kirjallisella valituksella viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona hän sai päätöksestä tiedon.

Jollei valituksen yhteydessä muuta näyterä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on eläkekassasta postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.

Joka ei tyydy eläkelautakunnan 1 momentissa mainitussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusosastoilta

kirjallisella valituksella 1 momentissa säädetys-
sä ajassa päätöksestä tiedon saatuaan.

Jos eläkelautakunnan päätöksestä tehtyä va-
litusta ei ole heti jätettävä tutkimatta tai hylät-
tävä, on vastapuolelta vaadittava vastaus viran
puolesta.

Eläkekassan päätöstä on muutoksenhausta
huolimatta noudatettava, kunnes asia on lain-
voimaisella päätöksellä ratkaistu.

59 a §

Joka katsoo, että eläkekassa on tämän lain
perusteella perinyt vakuutusmaksua lain tai
sopimuksen vastaisesti tai että sen määräämän
maksun maksuunpano on ollut lain tai sopi-
muksen vastainen, saa tehdä siitä kirjallisen
perustevalituksen eläkelautakunnalle viimeis-
tään kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan
vuoden alusta lukien, jona saaminen on mää-
rätty tai maksuunpantu tai jona se on erään-
nyt maksettavaksi. Jos valitus tehdään ulos-
mittauksen johdosta, on lisäksi voimassa, mitä
verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoi-
min annetussa laissa on perustevalituksesta
säädetty.

Joka ei tyydy eläkelautakunnan 1 momentis-
sa mainitussa asiassa antamaan päätökseen,
saa hakea siihen muutosta vakuutusoikeudelta
kirjallisella valituksella 59 §:n 1 momentissa
säädettyssä määräajassa.

61 §

Jos 59 §:n 1 momentissa mainitussa asiassa
annettu päätös on perustunut väärään tai puut-
teelliseen selvitykseen tai on ilmeisesti lain
vastainen, voi vakuutusoikeus sanotussa mo-
mentissa asetetun määräajan päätyttyä elä-
kekassan esityksestä tai sen hakemuksesta, jota
asia koskee, asianomaisia kuultuaan, poistaa
päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsitel-
täväksi. Tehtyään edellä mainitun esityksen elä-
kekassa voi, kunnes vakuutusoikeus on asian
ratkaissut, väliaikaisesti keskeyttää eläkkeen
maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukai-
sin määrin.

Jos on kysymys evätyen etuuden myöntämi-
sestä tai myönnetyn etuuden lisäämisestä, elä-
kekassa voi aikaisemmin päätöksen estämättä
käsitellä asian uudelleen.

63 b §

Eläkekassan lopullinen eläkettä koskeva
päätös pannaan täytäntöön niin kuin riita-asi-

assa annettu lainvoiman saanut tuomio, jollei
toisin ole säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1991 ja sitä sovelletaan eläkkeeseen,
jossa eläketapahtuma on sattunut lain voimas-
sa ollessa.

Eläketapahtuman katsotaan sattuneen sil-
loin, kun työntekijä on saavuttanut eläkkeen
saamiseen oikeuttavan iän, kun työntekijä on
tullut eläkkeeseen oikeuttavassa määrin työky-
vyttömäksi, kun työntekijää koskeva työttö-
myyseläkkeeseen oikeuttava työvoimaviran-
omaisen ensimmäinen todistus on annettu tai
kun perhe-eläkkeen edunjättäjä on kuollut.
Uutena eläketapahtumana ei tällöin kuiten-
kaan pidetä työttömyyseläkkeen muuttumista
työkyvyttömyyseläkkeeksi, eläkkeen muuttu-
mista vanhuuseläkkeeksi eikä oikeuden synty-
mistä perhe-eläkkeen saamiseen eläkkeensaa-
jan jälkeen.

Lain 3 a §:ää sovelletaan myös ennen tämän
lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman
perusteella maksettavaan eläkkeeseen.

Eläkkeen määrää laskettaessa lakia sovelle-
taan työsuhteeseen, joka on päättynyt 1 päivä-
nä tammikuuta 1991 tai sen jälkeen. Ennen 1
päivää tammikuuta 1991 päättäneissä työsuh-
teissa ansaitut maksu- ja purjehduskuukaudet
luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelus-
ajaksi siihen työsuhteeseen, joka jatkuu lain
voimaan tullessa. Jollei tällaista työsuhdetta
ole, luetaan ennen 1 päivää tammikuuta 1991
ansaitut maksu- ja purjehduskuukaudet elä-
kkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi viimeiseen
ennen 1 päivää tammikuuta 1991 päättäneeseen
työsuhteeseen.

Jos lain voimaan tullessa jatkunut työsuhde
päättyy ennen 1 päivää tammikuuta 1994, ote-
taan neljän viimeisen kalenterivuoden keski-
määräistä kuukausiansiota laskettaessa hu-
mioon tässä työsuhteessa saadut ansiot lain
voimaantulon jälkeiseltä ajalta ja ennen lain
voimaantuloa kunkin huomioon otettavan ka-
lenterivuoden osalta aluksella saatujen ansioiden
yhteismäärä kaikissa merimieseläkelain
mukaisissa työsuhteissa.

Sen estämättä, mitä ennen tämän lain voi-
maantuloa voimassa olleessa 17 §:n 3 momen-
tissa on säädetty vapaakirjan perusteella suori-
tettavan eläkkeen määräytymisestä, eläkkeen
määrä on ennen tämän lain voimaantuloa an-
saitulta eläkkeeseen oikeuttavalta maksukuu-

kaudelta 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Sen estämättä, mitä merimieseläkelain muuttamisesta 31 päivänä joulukuuta 1986 annetun lain (1038/86) voimaantulosäännöksen 4 momentissa on säädetty, luetaan miehistöön kuuluvan vakuutetun työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä 1 päivästä tammikuuta 1992 ja sen jälkeen 31 päivään joulukuuta 2001 saakka eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi aika työkyvyttömyyden alkamisesta 60 ikävuoteen saakka ennen 1 päivää tammikuuta 1932 syntyneillä ja 65 ikävuoteen saakka 1 päivänä joulukuuta 1936 tai sen jälkeen syntyneillä. Jos vakuutettu on syntynyt 1 päivänä tammikuuta 1932 tai sen jälkeen mutta ennen 1 päivää joulukuuta 1936, tässä tarkoitettu aika lasketaan siten, että jokainen vakuutetun syntymäaikaa edeltävä, 31 päivän joulukuuta 1931 jälkeen alkanut kalenterikuukausi korottaa 60 ikävuotta yhdellä kuukaudella.

Sovellettaessa lain 14 §:n 1 ja 2 momenttia on otettava huomioon, mitä merimieseläkelain muuttamisesta 31 päivänä joulukuuta 1986 annetun lain voimaantulosäännöksen 3 momentissa on eläkeiästä säädetty.

Sen estämättä, mitä lain 12 §:n 2 momentissa on säädetty, eläkkeeseen oikeuttavana palvelusaikana otetaan huomioon myös 14 §:n 1 momentissa tarkoitettun eläkeiän täyttämisen jälkeen palveltu aika, kunnes eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa on yhteensä 25 vuotta, kuitenkin enintään 65 vuoden iän täyttämiseen saakka. Tämän lain 22 §:ssä tarkoitettu lykkäyskorotus lasketaan tällöin 25 vuoden palvelusajan täyttymisestä.

Jos ennen lain voimaantuloa alle 23-vuotiaana palvelun ajan jättäminen huomioon otta- matta 22 a §:ssä tarkoitettun eläkkeen määrää laskettaessa alentaisi vakuutetun eläkkeen määrää olennaisesti, eläkekassan hallitus voi päättää tämän palvelusajan ottamisesta kokonaan tai osittain huomioon sanotun eläkkeen määrää laskettaessa.

Lain 16 §:n 5 momentin säännöstä sovelletaan työsuhteeseen, joka on päättynyt lain tultua voimaan. Lakia sovellettaessa otetaan huomioon vuonna 1990 pidetty palkaton äitiys- tai vanhempainloma sekä hoitovapaa. Työntekijän vaatimuksesta otetaan huomioon myös 1 päivän tammikuuta 1981 ja 31 päivän joulukuuta 1989 välisenä aikana pidetty palkaton äitiys- tai vanhempainloma sekä hoitovapaa. Työntekijän on esitettävä vaatimuksensa tueksi sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, kun otetaan huomioon myös merimieseläkekassan mahdollisuudet hankkia selvitys.

Lain 17 a §:n 1 momentin määräaikaa ei sovelleta sellaisten työsuhdetietojen selvittämistä vaatimukseen, joka on tullut vireille ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun työntekijä on lain voimaantulon jälkeen ensimmäisen kerran saanut otteen eläketurvakeskuksen tai merimieseläkekassan työsuhderekisteristä. Mainittua määräaikaa voidaan kuitenkin aina soveltaa, jos vaatimus työsuhdetietojen selvittämisestä tulee vireille yli kymmenen vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 3 §:n 4 momentti sekä 12 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n 1 momentin 2 kohta 26 päivänä toukokuuta 1989 annetussa laissa (475/89) ja 4 kohta 29 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (599/90), sekä

lisätään lakiin uusi 10 a § seuraavasti:

3 §

 Jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, määräytyy hänen oikeutensa eläkkeeseen kun-kin työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Mikäli eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi, muutetaan sen estämättä, mitä 3 momentissa on säädetty, eläkkeen määrä siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy. Jos kuitenkin työntekijä siirtyy merimieseläkelain mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle ennen 60 vuoden ikää, tämän lain mukainen eläke myönnetään vanhuuseläkkeenä merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä, jos merimieseläkelain mukainen eläkeikä on alempi kuin 60 vuotta, ja varhennettuna vanhuuseläkkeenä, jos merimieseläkelain mukainen eläkeikä on vähintään 60 vuotta.

10 a §

Asetuksella säädetään, mikä 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdassa mainittujen lakien mukaisesta eläketurvasta huolehtivista eläkelaitoksista ratkaisee eläkehakemuksen sekä huolehtii eläkkeen maksamisesta ja eläkkeeseen liittyvistä eläkelaitoksen muista tehtävistä.

Eläkkeistä aiheutuvan vastuun ja kulujen jakaantuminen

12 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä määräytyy ja eläkkeistä eläkelaitoksille aiheutuvan kulut jaetaan eläkelaitosten kesken, mikäli eläkelaitokset eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 6 §:n 3 momenttia soveltaen, sellaisen työttömyyseläkkeen puolesta määrästä, joka on myönnetty soveltaen 6 §:n 3 momenttia vähintään viisi vuotta jatkuneeseen työsuhteeseen, sekä perhe-eläkkeestä, jonka perusteena on edunjättäjän 6 §:n 3 momenttia soveltaen laskettu työkyvyttömyyseläke, siltä osin kuin sitä on maksettu ajalta ennen sen kuukauden päättymistä, jona edunjättäjä olisi saavuttanut eläkeiän, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, sanotun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 7 c §:n mukaista korotusta eikä 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen, työttömyyseläkkeen osalta kuitenkin 4 c §:ssä tarkoitetun työttömäksi joutumispäivän, jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä tai edunjättäjä kuului sanotussa momentissa tarkoitetun työsuhteen perusteella, kuitenkin siten, että edellä tarkoitetusta eläkkeestä tai eläkkeen osasta, jonka perusteena oleva eläketapahtuma on sattunut työntekijän 63 vuoden iän täyttämivuoden jälkeen, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä on viimeksi kuulunut ennen eläketapahtuman sattumista sanotun iän täyttämivuonna tai sen jälkeen yhdenjaksoisesti jatkuneen vähintään kuuden kuukauden työsuhteen perusteella;

4) muista vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeistä, lukuun ottamatta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan ja merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, samoin kuin eläkkeiden niistä osista, jotka ylittävät 1—3 kohdan mukaiset määrät, osa-ajaeläkkeestä sekä maksujen tai rahastojen laskupe-

rusteiden yleisestä muutoksesta ja 1 kohdan viimeisessä lauseessa tarkoitettu siirrosta johdettavista kustannuksista ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa sekä merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetuista sanottuihin lakeihin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudesta vastaavat eläkelaitokset yhteisesti sosiaali- ja terveysministeriön eri kululajeja varten antamien perusteiden mukaisesti; sekä

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991.

Lain 12 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohtaa sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman perusteella maksettavaan eläkkeeseen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpano edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 9 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 2 kohta 26 päivänä toukokuuta 1989 annetussa laissa (476/89) ja 3 kohta 29 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (600/90), sekä lisätään lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

2 a §

Asetuksella säädetään, mikä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdassa mainittujen lakien mukaisesta eläketurvasta huolehtivista eläkelaitoksista ratkaisee eläkehakemuksen sekä huolehtii eläkkeen maksamisesta ja eläkkeeseen liittyvistä eläkelaitoksen muista tehtävistä.

9 §

Tässä laissa säädetystä eläketurvasta vastaavat 2 §:ssä tarkoitettut eläkelaitokset, sikäli kuin ne eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 7 §:n 1 momenttia soveltaen, sellaisen työttömyyseläkkeen määrän 30/100:sta, joka on myönnetty 7 §:n 1 momenttia soveltaen, sekä myöhemmin kuin vuonna 1970 kuolleen edunjättäjän jälkeen suoritettavasta perhe-eläkkeestä, jonka perusteena on edunjättäjän 7 §:n 1 momenttia soveltaen laskettu työkyvyttömyyseläke, siltä osin kuin sitä on maksettu ajalta ennen sen kuukauden päättymistä, jona edunjättäjä olisi saavuttanut eläkeiän, näihin

eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu sanotun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei työntekijäin eläkelain 7 c §:n mukaista korotusta eikä sanotun lain 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen, työttömyyseläkkeen osalta kuitenkin sanotun lain 4 c §:ssä tarkoitettua työttömäksi joutumispäivän, jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä tai edunjättäjä kuului saadessaan 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairauden, vian tai vamman taikka joutuessaan työttömäksi tai, jos hän ei silloin enää ollut tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa, se eläkelaitos, jonka piiriin hän viimeksi oli kuulunut;

3) muista vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeistä, lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan ja merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, eläkkeiden niistä osista, jotka ylittävät 1 ja 2 kohdan mukaiset määrät, osa-aikaeläkkeestä samoin kuin työntekijäin eläkelain perusteella

maksettavista vastaavista vähimmäiseläketurvan mukaisista eläkkeistä ja eläkkeen osista ja vastaavista merimieseläkelain perusteella maksettavista, sanotun lain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä eläkevastuun laskuperusteiden yleisestä muutoksesta ja 1 kohdan viimeisessä lauseessa tarkoitetusta siirrosta johtuvista kustannuksista, samoin kuin eläketurvakeskuksen kustannuksista vastaavat eläkelaitokset yhdessä työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten ja merimieseläkekassan kanssa, siten kuin on säädetty työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa; sekä

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991.

Lain 9 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohtaa sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman perusteella maksettavaan eläkkeeseen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 14 päivänä heinäkuuta 1969 annettuun maatalousyrittäjien eläkelakiin (467/69) uusi 16 a § seuraavasti:

16 a §

Asetuksella säädetään, mikä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdassa mainittujen lakien mukaisesta eläketurvasta huolehtivista eläkelaitoksista ratkaisee eläkehakemuksen sekä huolehtii eläkkeen maksamisesta ja eläkkeeseen liittyvistä eläkelaitoksen muista tehtävistä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

5.

L a k i
yrittäjien eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 14 päivänä heinäkuuta 1969 annettuun yrittäjien eläkelakiin (468/69) uusi 2 a § seuraavasti:

2 a §

Asetuksella säädetään, mikä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdassa mainittujen lakien mukaisesta eläketurvasta huolehtivista eläkelaitoksista ratkaisee eläkehakemuksen sekä huolehtii eläkkeen maksamisesta ja eläkkeeseen liittyvistä eläkelaitoksen muista tehtävistä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 1990

Tasavallan Presidentti

Sosiaali- ja terveysministeri

1.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 10 ja 13 §, 25 §:n 3 momentti, 32 ja 34 §, 34 a §:n edellä oleva luvun otsikko sekä 34 a ja 34 b §,

sellaisina kuin niistä ovat 13 § 30 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (739/66) ja 34 a §:n edellä oleva luvun otsikko sekä 34 a ja 34 b § 18 päivänä huhtikuuta 1980 annetussa laissa (280/80),

muutetaan 3 §:n 1 momentti, 4, 7, 8 ja 11 §, 11 §:n edellä oleva otsikko, 12 §, 14 §:n 1—3 momentti, 15 e §:n 6 momentti, 16 §:n 1 ja 2 momentti, 17 §:n 3 ja 4 momentti, 20 §:n 1 momentti, 22 §:n 1 ja 3 momentti, 22 a §, 23 §:n 1 momentti, 24 §, 28 §:n 7 ja 8 momentti, 31 ja 33 §, 43 §:n 1 momentti, 59, 59 a ja 61 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 1 momentti ja 4 § mainitussa 18 päivänä huhtikuuta 1980 annetussa laissa, 7 §, 14 §:n 1—3 momentti, 17 §:n 3 ja 4 momentti, 23 §:n 1 momentti ja 59 a § 31 päivänä joulukuuta 1986 annetussa laissa (1038/86), 8 § muutettuna 9 päivänä tammikuuta 1981 ja 31 päivänä joulukuuta 1985 annetuilla laeilla (1/81 ja 1122/85) sekä mainitulla 31 päivänä joulukuuta 1986 annetulla lailla, 11 § ja 16 §:n 1 momentti mainitussa 9 päivänä tammikuuta 1981 annetussa laissa, 12 § osittain muutettuna mainitulla 31 päivänä joulukuuta 1985 annetulla lailla ja 29 päivänä joulukuuta 1988 annetulla lailla (1327/88), 15 e §:n 6 momentti 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (52/85), 16 §:n 2 momentti 11 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (768/70), 20 § 18 päivänä kesäkuuta 1971 annetussa laissa (504/71), 22 §:n 1 momentti ja 24 § mainitussa 30 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa, 22 §:n 3 momentti muutettuna mainitulla 11 päivänä joulukuuta 1970 ja 31 päivänä joulukuuta 1986 annetuilla laeilla, 22 a § 23 päivänä kesäkuuta 1975 annetussa laissa (493/75), 28 §:n 7 ja 8 momentti 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (476/81) sekä 59 § osittain muutettuna mainitulla 31 päivänä joulukuuta 1986 annetulla lailla, ja

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti, 3 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 18 päivänä huhtikuuta 1980 annetulla lailla, uusi 5 momentti, lakiin uusi 3 a, 17 a ja 63 b §, 16 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna mainituilla 11 päivänä joulukuuta 1970, 9 päivänä tammikuuta 1981 ja 31 päivänä joulukuuta 1986 annetuilla laeilla, uusi 4 ja 5 momentti, 17 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 5 ja 6 momentti sekä 23 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 3 ja 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Asetuksella säädetään, mikä työntekijäin eläkelain (395/61) 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdassa mainittujen lakien mukaisesta eläketurvasta huolehtivista eläkelaitoksista ratkaisee eläkehakemuksen sekä huolehtii eläkkeen maksamisesta ja eläkkeeseen liittyvistä muista eläkelaitoksen tehtävistä, kun työntekijä on ollut myös muussa kuin tämän lain alaisessa työsuhteessa tai toiminut yrittäjänä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 Luku.

Eläkekassalle suoritettavat maksut

3 §

Vakuutettu ja hänen työnantajansa ovat kumpikin velvolliset suorittamaan saman suuruisen vakuutusmaksun merimieseläkekassalle. Vakuutusmaksu, jonka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa, on määrättävä sadasosissa vakuutetun aluksella saamasta tulosta.

2 Luku.

Eläkekassalle suoritettavat maksut

3 §

Vakuutettu ja hänen työnantajansa ovat kumpikin velvolliset suorittamaan saman suuruisen vakuutusmaksun merimieseläkekassalle. Vakuutusmaksu, jonka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa, on määrättävä tuhannesosissa vakuutetun aluksella saamasta tulosta.

Eläkekassan on kirjattava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti vastuuvelkana tämän lain mukaisen eläketurvan järjestämisestä johtuvien tulevien menojen peittämiseen tarvittavat varat siihen määrään asti, johon kassan ne tulot, joita ei ole käytettävä muihin tarkoituksiin, riittävät mainittujen menojen peittämiseen.

3 a §

Tämän lain mukaisesta eläkkeestä vastaa eläkekassa yksin siltä osin kuin eläke ylittää työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaavan määrän.

Tämän lain mukaisen eläkkeen työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaavasta osasta eläkekassa on vastuussa seuraavasti:

1) vanhuuseläkkeestä työntekijälle, joka 1 päivänä heinäkuuta 1962 ei ollut täyttänyt 50 vuotta, siltä osin kuin se perustuu palvelusajan ennen sitä kalenterivuotta, jona työntekijä täyttää 55 vuotta, eläkekassa on vastuussa määrästä, joka vastaa sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien yleisten perusteiden mukaan laskettua eläkevastuuta; lisäksi eläkekassa on vastuussa siitä eläkkeen määrästä, joka sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan on erikseen siirretty eläkekassan vastuulla olevaan eläkkeen osaan tämän osan arvon säilyvyyden tukemiseksi;

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 12 §:n 3 momenttia soveltaen, sellaisen työttömyyseläkkeen määrän 30/100:sta, joka on myönnetty 12 §:n 3 momenttia soveltaen, sekä myöhemmin kuin vuonna 1970 kuolleen edunjättäjän jälkeen suoritettavasta perhe-eläkkeestä, jonka perusteena on edunjättäjän 12 §:n 3 momenttia soveltaen laskettu työkyvyttömyyseläke, siltä osin kuin sitä on makset-

tu ajalta ennen sen kuukauden päättymistä, jona edunjättäjä olisi saavuttanut eläkeiän, näihin eläkkeisiin luettuina myös työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) perusteella saatavat eläkkeen osat, mutta ei 15 d §:n mukaista korotusta eikä 18 §:n perusteella eläkkeen alkamisen, työttömyyseläkkeen osalta kuitenkin 15 e §:ssä tarkoitetun työttömäksi joutumispäivän, jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin eläkekassa; sekä

3) muista vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeistä, lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, eläkkeiden niistä osista, jotka ylittävät 1 ja 2 kohdan mukaiset määrät, sekä eläkevastuun laskuperusteiden yleisestä muutoksesta ja 1 kohdan viimeisessä lauseessa tarkoitetusta siirrosta johtuvista kustannuksista vastaa eläkekassa yhdessä työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaisista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten kanssa, siten kuin on säädetty työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

Sen lisäksi, mitä edellä on säädetty, eläkekassa vastaa yhdessä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen eläkelaitosten kanssa työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaisesti työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista, 2 momentin 3 kohtaa vastaavista vähimmäiseläketurvan mukaisista eläkkeistä ja eläkkeen osista ja vastaavista lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista eläkkeistä ja eläkkeen osista sekä eläketurvakeskuksen kustannuksista.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaava tämän lain mukaisen eläkkeen osa lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön antamien ohjeiden mukaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä 2 ja 3 momentin soveltamisesta.

4 §

Valtio on velvollinen suorittamaan kolmanneksen kassan menoista, joihin ei lueta kuuluviksi kassan hoitokustannuksia eikä mitä kassa on joutunut suorittamaan 15 c §:n nojalla lu-

4 §

Valtio on velvollinen suorittamaan eläkekassalle kolmanneksen kaikista niistä tämän lain mukaisista eläkkeistä, jotka eläkekassa tai muu eläkelaitos maksaa.

Voimassa oleva laki

nastusavustuksena tai 19 §:n nojalla maksupautuksena taikka 34 a ja 34 b §:ssä tarkoitettujen vakuutusten perusteella.

7 §

Jos 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu tilitys on virheellinen tai tilitys on jäänyt kokonaan toimittamatta eikä virhettä oikaista tai tilitystä toimiteta eläkekassan määräämässä kohtuullisessa ajassa, eläkekassa voi hankkimansa selvi-tyksen tai sen puuttuessa arvion perusteella määrätä työnantajalle enintään kaksinkertaiseksi korotetun vakuutusmaksun.

8 §

Tämän lain mukainen vakuutusmaksu saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) on säädetty.

Määräajassa suorittamatta jääneelle määrälle on työnantajan maksettava viivästymisen ajalta 16 prosentin vuotuinen viivästyskorko.

Jos työnantaja on yhteisö, jonka velvoitteista osakas tai yhtiömies vastaa kuin omasta velastaan, voidaan tämän lain perusteella määrätty maksu sekä sille viivästymisen ajalta laskettu korko ulosottaa osakkaalta tai yhtiömieheltä niin kuin edellä 1 momentissa on säädetty.

10 §

Valtion tulee suorittaa eläkekassalle vuosineljänneksittäin, kuukauden kuluessa tilityksen saatuaan, osuutensa kassan edellisen vuosineljänneksen menoista.

Ehdotus

Valtion tulee, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, suorittaa eläkekassalle kunakin vuotena ennakkona määrä, joka vastaa valtion 1 momentin mukaisena osuutena suoritettavaksi arvioitua määrää.

7 §

Jos 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu tilitys on virheellinen tai tilitys on jäänyt kokonaan toimittamatta eikä virhettä oikaista tai tilitystä toimiteta eläkekassan määräämässä kohtuullisessa ajassa, eläkekassa voi hankkimansa selvi-tyksen tai sen puuttuessa arvion perusteella määrätä työnantajalle taikka sille, joka on antanut eläkekassalle 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun sitoumuksen vakuutusmaksun suorittamisesta, enintään kaksinkertaiseksi korotetun vakuutusmaksun.

8 §

Määräajassa suorittamatta jääneelle maksulle on työnantajan maksettava viivästymisen ajalta 16 prosentin vuotuinen viivästyskorko.

Tämän lain mukainen vakuutusmaksu 1 momentissa tarkoitettuine viivästyskorkoineen saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) on säädetty.

Vakuutusmaksu, jonka suorittamisesta on annettu 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu sitoumus, saadaan ulosottaa siltä, joka sitoumuksen on antanut, siten kuin 2 momentissa on säädetty.

Jos työnantaja tai se, joka on antanut 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun sitoumuksen, on yhteisö, jonka velvoitteista osakas tai yhtiömies vastaa kuin omasta velastaan, voidaan tämän lain perusteella määrätty maksu ulosottaa osakkaalta tai yhtiömieheltä niin kuin 2 momentissa on säädetty.

(Kumotaan)

3 Luku.

Maksukuukausien määrääminen

11 §

Eläoikeuden ja eläkkeen suuruuden määräämistä varten muunnetaan se aika, jolta vakuutusmaksu on suoritettava, maksukuukausiksi siten, että se päivässä laskettuna jaetaan kolmellakymmenellä. Jos tällöin jää jäljelle vähintään 15 päivää, katsotaan niiden vastaavan yhtä maksukuukautta. Maksukuukausiksi muunnetaan myös vuosiloma sekä aika, jonka perusteella vuosiloman, vastikkeen tai muun niihin verrattavan etuuden korvaus työsuhteen päättyessä suoritetaan. Vuotta kohden lasketaan kuitenkin enintään 12 maksukuukautta. Maksukuukausia laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta työntekijä työsuhteessa ollessaan on saanut laissa säädettyä tai julkisen eläkesäännön mukaista työ- tai virkasuhteeseen taikka yrittäjätoimintaan perustuvaa sellaista työkyvyttömyyseläkettä, jonka suuruutta määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Jos työkyvyttömyys on johtunut sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka henkilöllä oli työsuhteen alkaessa, ei sitä työssäoloaikaa, jonka alkamisesta työkyvyttömyyden alkamiseen ei ole kulunut vähintään yhtä vuotta, oteta huomioon työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä.

12 §

3 Luku

Eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika

11 §

Eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi luetaan kunkin työsuhteen osalta erikseen aika työsuhteen alkamisesta työsuhteen päättymiseen. Työsuhteen katsotaan tätä lakia sovellettaessa päättyneen sen päivän lopussa, jolta sen perusteella viimeksi maksettiin palkkaa ennen työsuhteen katkeamista taikka 15 §:ssä tarkoitettua työkyvyttömyyden tai yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamista. Jos työntekijä jatkaa työntekoa sanotun työkyvyttömyyden alkamisen jälkeen, katsotaan hänen olevan uudessa työsuhteessa.

Työsuhteen ei 1 momenttia sovellettaessa katsota keskeytyneen yrityksen omistajan tai haltijan vaihtumisen johdosta.

Eläkettä määrättäessä katsotaan kaikkien työntekijän saman kalenterivuoden aikana olleiden sellaisten työsuhteiden, jotka kestävät alle viisitoista päivää, muodostavan yhden työsuhteen.

Aikaa, jona työntekijä on asevelvollisena suorittanut palvelusta vakinaisessa väessä, ei lueta työsuhteen jatkumisaikaan.

Jos työkyvyttömyys on johtunut sellaisesta sairaudesta, viasta tai vammasta, joka henkilöllä oli työsuhteen alkaessa, ei sitä työssäoloaikaa, jonka alkamisesta työkyvyttömyyden alkamiseen ei ole kulunut vähintään yhtä vuotta, oteta huomioon työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä.

12 §

Eläkkeeseen oikeuttavana palvelusajana ei oteta huomioon aikaa, jolta työntekijä työsuhteessa ollessaan on saanut laissa säädettyä tai julkisen eläkesäännön mukaista työ- tai virkasuhteeseensa taikka yrittäjätoimintaansa perustuvaa sellaista eläkettä, jonka suuruutta määrättäessä on otettu huomioon eläkeiän saavut-

Voimassa oleva laki

Jos työntekijä on ennen työkyvyttömyyden alkamista asunut vähintään viisi vuotta Suomessa ja jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan 15 §:n mukaista työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä maksukuukausiksi myös työkyvyttömyyden alkamisen ja 14 §:n 1 momentissa säädetyn eläkeiän täyttämisen välinen aika. Edellä tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut opintovapaalaisa (273/79) tarkoitettua opintovapaata, sekä päivät, joilta työntekijä on saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa, viimeksi mainitut kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä niiden päivien enimmäismäärää, joilta voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa. Sanottua aikaa laskettaessa jätetään työntekijän ilmoituksen johdosta huomioon ottamatta niin ikään sellaiset päivät, joilta työntekijä on kolmen viimeisen vuoden aikana välittömästi ennen tässä laissa tarkoitettua työkyvyttömyyden alkamista saanut sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa, samoin kun sellaiset päivät, joilta päivärahaa olisi suoritettu, jollei työntekijä olisi saanut sanotun lain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa vastaavaa korvausta jonkin muun lain mukaan. Jollei työsuhte ole jatkunut kuutta kuukautta, luetaan sen perusteella maksukuukausiksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika vain sikäli kuin työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta lain tai julkisen eläkesäännön mukaiseen sellaiseen eläketurvaan, jonka mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä sanottu aika tai sitä vastaava ansio jo otetaan huomioon. Niin ikään luetaan naispuolisen työntekijän työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä

Ehdotus

tamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Eläkkeeseen oikeuttavana palvelusajana ei oteta huomioon 65 vuoden iän täyttämisen jälkeen palveltua aikaa eikä, jollei jäljempänä toisin säädetä, sitä aikaa, jonka työntekijä on ollut tämän lain alaisessa työsuhteessa täytettyään 14 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua 65 vuotta alemman iän.

Jos työntekijä on ennen työkyvyttömyyden alkamista asunut vähintään viisi vuotta Suomessa ja jos työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 360 päivää, luetaan 15 §:n mukaista työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä *eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi* myös työkyvyttömyyden alkamisen ja 14 §:n 1 momentissa säädetyn eläkeiän täyttämisen välinen aika. Edellä tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut opintovapaalaisa (273/79) tarkoitettua opintovapaata, sekä päivät, joilta työntekijä on saanut työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa, viimeksi mainitut kuitenkin enintään siihen määrään saakka, joka vastaa työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä niiden päivien enimmäismäärää, joilta voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa. Sanottua aikaa laskettaessa jätetään työntekijän ilmoituksen johdosta huomioon ottamatta niin ikään sellaiset päivät, joilta työntekijä on kolmen viimeisen vuoden aikana välittömästi ennen tässä laissa tarkoitettua työkyvyttömyyden alkamista saanut sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa, samoin kun sellaiset päivät, joilta päivärahaa olisi suoritettu, jollei työntekijä olisi saanut sanotun lain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettua sairaudesta, viasta tai vammasta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi maksettavaa vastaavaa korvausta jonkin muun lain mukaan. Jollei työsuhte ole jatkunut kuutta kuukautta, luetaan sen perusteella *eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi* eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika vain sikäli kuin työntekijällä ei ole ennen tätä työsuhdetta alkaneen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta lain tai julkisen eläkesäännön mukaiseen sellaiseen eläketurvaan, jonka mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä sanottu aika tai sitä vastaava ansio jo otetaan huomioon. Niin ikään luetaan naispuolisen työntekijän työky-

Voimassa oleva laki

maksukuukausiksi eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos hänellä on edellä sanottujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen ajan, joka saa olla enintään yhdeksän vuotta, ollut 15 a §:ssä tarkoitettu, kolme vuotta nuorempi lapsi, ei kuitenkaan, jos eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio on ilman sanotun lapsen hoitoajan huomioon ottamista luettava eläkkeeseen oikeuttavaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Jollei tällaisen naispuolisen työntekijän työsuhte ole jatkunut kuutta kuukautta, on eläkkeeseen oikeuttavan ajan määrittämisestä soveltuvin osin voimassa, mitä tässä momentissa on säädetty.

Jos 1 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (13/82) mukaista varhaiseläkettä saaneelle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan maksukuukausiksi myös se aika, jona hän sai edellä tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä tai varhaiseläkettä. Jos kuitenkin uusi työkyvyttömyyseläke myönnetään sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin mainitun aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut yksi vuosi, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke. Määrättäessä uutta eläkettä edellä tarkoitetuissa tai työntekijäin eläkelain 6 §:n 4 momentissa taikka lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempaa eläkettä jätetään aikaisemman eläkkeen päättymisen jälkeen jatkunut työ- tai virkasuhde taikka yrittäjätoiminta huomioon ottamatta.

Jos työntekijä 1 momentissa tarkoitettua työsuhteen päätyttyä on saavuttanut myöhemmin toisen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeuden muussa laissa säädettyyn tai julkisen eläkesäännön mukaiseen eläketurvaan siten, että hänen sen mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettään määrättäessä otetaan huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei 1 momentin säännöstä sovelleta aikai-

Ehdotus

vyttömyyseläkettä määrättäessä *eläkkeeseen oikeuttavaksi* eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika, jos hänellä on edellä sanottujen 360 päivän täyttymisen ja työkyvyttömyyden alkamisen välisen ajan, joka saa olla enintään yhdeksän vuotta, ollut 15 a §:ssä tarkoitettu, kolme vuotta nuorempi lapsi, ei kuitenkaan, jos eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio on ilman sanotun lapsen hoitoajan huomioon ottamista luettava eläkkeeseen oikeuttavaksi muun työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella. Jollei tällaisen naispuolisen työntekijän työsuhte ole jatkunut kuutta kuukautta, on eläkkeeseen oikeuttavan ajan määrittämisestä soveltuvin osin voimassa, mitä tässä momentissa on säädetty.

Jos 3 momentin mukaisesti määrättyä työkyvyttömyyseläkettä tai rintamaveteraanien varhaiseläkkeestä annetun lain (13/82) mukaista varhaiseläkettä saaneelle myöhemmin on suoritettava eläkettä vanhuuden tai uuden työkyvyttömyyden perusteella, lasketaan *eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi* myös se aika, jona hän sai edellä tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä tai varhaiseläkettä. Jos kuitenkin uusi työkyvyttömyyseläke myönnetään sellaisen työkyvyttömyyden perusteella, joka on alkanut ennen kuin mainitun aikaisemman eläkkeen päättymisestä on kulunut yksi vuosi, tai jos eläke myönnetään saman sairauden, vian tai vamman perusteella kuin aikaisempi eläke, uusi eläke määrätään samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempi eläke. Määrättäessä uutta eläkettä edellä tarkoitetuissa tai työntekijäin eläkelain 6 §:n 4 momentissa taikka lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa samojen perusteiden mukaan kuin aikaisempaa eläkettä jätetään aikaisemman eläkkeen päättymisen jälkeen jatkunut työ- tai virkasuhde taikka yrittäjätoiminta huomioon ottamatta.

Jos työntekijä 3 momentissa tarkoitettua työsuhteen päätyttyä on saavuttanut myöhemmin toisen työ- tai virkasuhteen taikka yrittäjätoiminnan perusteella oikeuden muussa laissa säädettyyn tai julkisen eläkesäännön mukaiseen eläketurvaan siten, että hänen sen mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettään määrättäessä otetaan huomioon eläkeiän saavuttamiseen jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio, ei 3 momentin säännöstä sovelleta aikai-

Voimassa oleva laki

sempaan työsuhteeseen. Työntekijän katsotaan tällöin saavuttaneen edellä tarkoitetun oikeuden lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaiseen eläketurvaan sinä ajankohtana, jona hänen sanotun lain alaisissa työsuhteissa saamansa ansio yhteensä on ennen työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista noussut lain 7 §:n 1 momentissa edellytettyyn rajamäärään.

Erityisestä syystä merimieseläkekassa voi päättää, että työkyvyttömyyseläke määrätään 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, vaikkei sanotussa momentissa säädetty asumista koskeva edellytys täyty.

13 §

Maksukuukausien määrää laskettaessa ei oteta huomioon sitä palvelusaikaa, jolta vakuutettu on suorittanut maksuja täytettyään 14 §:ssä säädetyn vanhuuseläkkeen saantiin oikeuttavan iän.

4 Luku

Vakuutetulle suoritettavat etuudet

14 §

Oikeus saada vanhuuseläkettä on vakuutetulla, joka työsuhteen päättyessä on täyttänyt 65 vuotta.

Vakuutetulla on kuitenkin oikeus saada vanhuuseläkettä alennetussa eläkeiässä, päällystön kuuluva aikaisintaan 60 vuotta ja miehistön kuuluva 55 vuotta täytettyään siten, että jokaista kuukautta kohden, jolla eläkkeeseen oikeuttava 11 §:n mukaisesti laskettu aika ylittää 300 maksukuukautta, eläkeikä alenee 65 vuoden iästä yhdellä kuukaudella. Lisäksi edellytetään, että vakuutetun työsuhde päättyy hänen saavuttaessaan sanotulla tavalla lasketun alennetun eläkeiän tai että hän saavuttaa sanotun iän sinä aikana, joka saadaan, kun työsuhteen päättymisaikaan lisätään tuolloin maksetun vuosiloman, vastikkeen tai muun niihin verrattavan korvauksen perusteella 11 §:n 1 momentin mukaisesti lasketut maksukuukaudet, ja että hän on ollut kolmen vuoden aikana ennen eläkkeeseen oikeuttavan työsuhteen päättymistä tämän lain mukaisessa työsuhteessä

Ehdotus

sempaan työsuhteeseen. Työntekijän katsotaan tällöin saavuttaneen edellä tarkoitetun oikeuden lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain mukaiseen eläketurvaan sinä ajankohtana, jona hänen sanotun lain alaisissa työsuhteissa saamansa ansio yhteensä on ennen työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamista noussut lain 7 §:n 1 momentissa edellytettyyn rajamäärään.

Erityisestä syystä merimieseläkekassa voi päättää, että työkyvyttömyyseläke määrätään 3 momentissa tarkoitetulla tavalla, vaikkei sanotussa momentissa säädetty asumista koskeva edellytys täyty.

(Kumotaan)

4 Luku

Vakuutetulle suoritettavat etuudet

14 §

Oikeus saada vanhuuseläkettä on *työntekijällä hänen täytettyään 65 vuotta edellyttäen, ettei hän enää ole tämän lain alaisessa työsuhteessa.*

Työntekijällä on kuitenkin oikeus saada vanhuuseläkettä alennetussa eläkeiässä, päällystön kuuluva aikaisintaan 60 vuotta ja miehistön kuuluva 55 vuotta täytettyään siten, että jokaista kuukautta kohden, jolla eiäkkeeseen oikeuttava 11 §:n mukaisesti laskettu aika ylittää 300 kuukautta, eläkeikä alenee 65 vuoden iästä yhdellä kuukaudella. Lisäksi edellytetään, että työntekijän työsuhde päättyy hänen saavuttaessaan sanotulla tavalla lasketun alennetun eläkeiän ja että hän on ollut kolmen vuoden aikana ennen eläkkeeseen oikeuttavan työsuhteen päättymistä tämän lain mukaisessa työsuhteessä vähintään 18 kuukauden ajan.

Voimassa oleva laki

sa vähintään 18 maksukuukauden ajan. Jos työsuhteen päätyminen on johtunut 34 a §:n mukaisen vakuutuksen perusteella myönnetyn vanhuuseläkkeen alkamisesta, vakuutetulla on oikeus tämän pykälän mukaiseen vanhuuseläkkeeseen hänen saavutettuaan tässä momentissa tarkoitetun alennetun eläkeiän.

Vanhuuseläke myönnetään varhennettuna enintään viidellä vuodella laskettuna 65 vuoden iästä tai vakuutetun eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä saavuttamasta 2 momentin mukaisesta alennetusta eläkeiästä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 55 vuotta. Tällöin eläke myönnetään siten vähennettynä kuin 22 §:n 3 momentissa säädetään. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä vanhuuseläkkeestä on säädetty.

Ehdotus

Vanhuuseläke myönnetään varhennettuna enintään viidellä vuodella laskettuna 65 vuoden iästä tai työntekijän eläkkeen alkamisajankohtaan mennessä saavuttamasta 2 momentin mukaisesta alennetusta eläkeiästä, kuitenkin aikaisintaan sitä seuraavan kuukauden alusta, jonka aikana työntekijä on täyttänyt 55 vuotta. Tällöin eläke myönnetään siten vähennettynä kuin 22 §:n 3 momentissa säädetään. Varhennettuun vanhuuseläkkeeseen sovelletaan muutoin, mitä vanhuuseläkkeestä on säädetty.

15 e §

Saatuun tietää seikasta, jonka perusteella eläkettä ei 4 momentin mukaan saisi maksaa, eläkelaitos keskeyttää eläkkeen maksamisen seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen, jos syy eläkkeen keskeyttämiseen on edelleen olemassa. Jos eläkettä ei 4 momentin perusteella olisi saatu maksaa, eläkelaitos perii maksetun eläkkeen takaisin. Jos eläkettä ei ole perittävä takaisin kolmea kuukautta pitemmältä ajalta, eläkelaitos voi erityisestä syystä luopua takaisinperinnästä. Eläke voidaan perii takaisin myös kuittaamalla se vastaisista eläkeeristä.

Saatuun tietää seikasta, jonka perusteella eläkettä ei 4 momentin mukaan saisi maksaa, eläkekassa keskeyttää eläkkeen maksamisen seuraavasta mahdollisesta maksujaksosta alkaen, jos syy eläkkeen keskeyttämiseen on edelleen olemassa.

16 §

Kuukaudelta suoritettava vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke on maksukuukausien kuudesosan osoittama prosenttimäärä vakuutetun siitä aluksella saadusta tulosta, minkä hän keskimäärin maksukuukautta kohti on ansainnut sinä kalenterivuonna, jona hän siirtyi vanhuuseläkkeelle tai tuli työkyvyttömäksi, ja kolmena sitä edeltäneenä kalenterivuonna taikka jos vakuutettu on ollut 1 §:ssä tarkoitetussa työsuhteessa lyhyemmän ajan, koko palvelusaikanaan. Eläkkeen perusteena olevaa palkkaa määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta vakuutettu on saanut 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyys-

16 §

Eläkkeen määrä on jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudelta 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta edellyttäen, että työntekijä jää vanhuuseläkkeelle tämän lain alaisesta työsuhteesta tai hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jossa 12 §:n 3 momentin mukaisesti otetaan huomioon eläkeikään jäljellä oleva aika.

Voimassa oleva laki

eläkettä. Asetuksella säädetään tarkemmin eläkkeen perusteena olevan palkan laskemisesta.

Jos eläkkeen perusteena oleva palkka on ollut olennaisesti alhaisempi tai korkeampi kuin vakuutetun merimiestoimesta saama palkka niin pitkänä aikana, että korkeampaa tai alhaisempaa palkkaa voitiin pitää vakintuneena, pidetään eläkkeen perusteena olevana palkkana sitä keskimääräistä työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei muutosta olisi esiintynyt.

Ehdotus

Eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään kustakin työsuhteesta erikseen käyttäen enintään neljän viimeisen kalenterivuoden keskimääräistä ansiota kuukautta kohden. Edellä mainitut ansiot tarkistetaan työntekijän eläkelain 9 §:n mukaisesti. Jollei työsuhde ole jatkunut neljää vuotta, eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään samalla tavoin koko työsuhteen ansioiden perusteella. Eläkkeen perusteena olevaa palkkaa määrättäessä ei kuitenkaan oteta huomioon aikaa, jolta vakuutettu on saanut 12 §:n 1 momentissa tarkoitettua työkyvyttömyyseläkettä. Asetuksella säädetään tarkemmin eläkkeen perusteena olevan palkan laskemisesta.

Jos työntekijän tai edunsaajan ilmoituksen johdosta tulee selvitettyksi, että eläkkeen perusteena oleva palkka on työntekijän tai edunsaajan tämän lain alaisessa työsuhteessa jonkin enintään kymmenen vuotta ennen eläketapahumaa ilmaantuneen poikkeuksellisen syyn vuoksi alempi kuin hänen 18 §:n mukaisesti tarkistettu palkkansa samassa työsuhteessa ennen tällaisen syyn ilmaantumista niin pitkänä aikana, että suurempaa palkkaa voitiin pitää vakiintuneena ja, jos tällä seikalla on merkittävä vaikutus eläketurvaan, pidetään eläkkeen perusteena olevana palkkana sanotussa työsuhteessä sitä keskimääräistä työansiota, joka hänellä olisi ollut, jollei mainittua syytä olisi esiintynyt. Mitä edellä tässä momentissa on säädetty, noudatetaan myös sanottua aikaisemmin ilmaantuneesta poikkeuksellisesta syystä aiheutuneen ansiotason muutoksen johdosta, jos työntekijä tai edunsaaja esittää siitä riittäväksi katsottavan selvityksen. Jos tulee selvitettyksi, että eläkkeen perusteena oleva palkka poikkeuksellisesta syystä on vastaavalla tavalla korkeampi kuin edellä tarkoitettu vakiintunut työansio, voidaan eläkkeen perusteena olevaa palkkaa samalla tavoin alentaa. Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän momentin soveltamisesta.

Jos 1 momentissa tarkoitettuihin kalenterivuosiin sisältyy työsopimuslain (320/70) 34 §:ssä tarkoitettua palkatonta äitiys- tai vanhempainlomaa taikka hoitovapaata, eläkkeen perusteena oleva palkka lasketaan 1 momentis-

ta poiketen siten, että kalenterivuosina otetaan huomioon enintään neljä viimeistä sellaista kalenterivuotta, joihin ei sisälly mainittua palkatonta aikaa. Jos kuitenkin tällaista palkatonta aikaa sisältyy työsuhteen kaikkiin kalenterivuosiin tai valituksi tulleista vuosista mikään ei sisälly työsuhteen neljään viimeiseen kalenterivuoteen, eläkkeen perusteena olevana palkkana pidetään sitä työssäoloaikaista keskimääräistä ansiota, joka vastaa vakiintunutta ansiotuloa ennen työsuhteen päättymistä. Eläkkeen perusteena oleva palkka määrätään kuitenkin 1 tai 2 momenttiin edellytysten mukaisesti, jos se niin laskettuna on suurempi. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat ohjeet tämän momentin soveltamisesta.

17 §

Jos vakuutetun eläkkeeseen oikeuttavien maksukuukausien yhteismäärä on enintään 120, on vapaakirjan perusteella kuukaudelta suoritettava vanhuus- tai työkyvyttömyyseläke maksukuukausien kahdeksasosan osoittama prosenttimäärä vakuutetun 16 §:n 1 momentissa tarkoitetusta ja 18 §:n mukaisesti korotetusta eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Jos maksukuukausien yhteismäärä on vähintään 180, eläke määräytyy siten kuin 16 §:n 1 momentissa on säädetty. Jos maksukuukausia on enemmän kuin 120 mutta vähemmän kuin 180, lisätään 120 maksukuukauden perusteella laskettuun eläkkeeseen jokaiselta sanotun määrän ylittävältä maksukuukaudelta ylitteen neljäsosan osoittama prosenttimäärä eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Vapaakirjan perusteella kuukaudelta suoritettava perhe-eläke on 16 a §:ssä säädettyllä tavalla laskettu määrä 3 momentin mukaisesta vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeestä, kuitenkin siten, että maksukuukausina otetaan huomioon vain edunjättäjän 23 ikävuoden täyttämisen jälkeen saamat maksukuukaudet.

Jos tämän lain mukainen eläke myönnetään soveltaen 1 momenttia, on eläkkeen määrä kultakin täydeltä eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan kuukaudelta 1/8 prosenttia 16 §:n 2 momentissa tarkoitetusta eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Jos työntekijän viimeinen tämän lain piiriin kuuluva työsuhde on päättynyt 14 a §:ssä tarkoitetusta syystä, työntekijän tämän lain mukaisen eläkkeen määrä on sen estämättä, mitä edellä 3 momentissa on säädetty, 1/6 prosenttia kultakin täydeltä eläkkeeseen oikeuttavan palvelusajan kuukaudelta edellyttäen, että työntekijän eläketurva on pääasiallisesti kertynyt tämän lain tarkoittamissa työsuhteissa eikä työntekijä tässä tarkoitetun työsuhteen päättymisen jälkeen ole saavuttanut työ- tai virkasuhteen tai yrittäjätoiminnan perusteella oikeutta sellaiseen lain tai julkisen eläkesäännön mukaiseen eläketurvaan, jonka mukaan maksettavaa työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä otetaan

Voimassa oleva laki

Ehdotus

huomioon eläkeikään jäljellä oleva aika tai sitä vastaava ansio.

Jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, määrättyy hänen oikeutensa eläkkeeseen jokaisen työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Jos eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi ja työntekijän viimeinen työsuhte on vakuutettu työntekijäin eläkelain, maatalousyrittäjien eläkelain tai yrittäjien eläkelain mukaisesti, muutetaan tämän lain mukaisen vapaakirja-eläkkeen määrä siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy.

Vapaakirjan ehdot ja sen laskemista varten tarvittavat perusteet vahvistaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö eläkekassan esityksestä.

17 a §

Eläkekassan on työntekijän vaatimuksesta selvitettävä hänen eläkeoikeutensa vaikuttavien työsuhdetietojen oikeellisuus ja annettava päätös eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta ja eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Työntekijän on tarvittaessa esitettävä vaatimuksensa perusteista sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, kun otetaan huomioon myös merimieseläkekassan mahdollisuudet hankkia selvitys. Jos vaatimus koskee sellaista työsuhdetta, jonka päättymisestä on kulunut yli kymmenen vuotta, työntekijän tulee esittää vaatimuksensa tueksi riittävä selvitys.

Tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta, niin kuin 59 §:ssä on säädetty.

20 §

Edellä 16 §:ssä ja 17 §:n 3 momentissa säädettyjen vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeiden enimmäismäärä on 50 prosenttia 16 §:n 1 momentin mukaisesta keskikuukausipalkasta.

20 §

Kunkin työsuhteen osalta erikseen määrätty eläkkeet lasketaan yhteen. Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeen enimmäismäärä on kuitenkin 50 prosenttia korkeimmasta tämän lain mukaisesti lasketun sellaisen eläkkeen perusteena olevasta palkasta, jossa eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa on vähintään kaksi vuotta. Jollei tällaista eläkettä ole, käytetään korkeinta tämän lain mukaisen eläkkeen perusteena olevaa palkkaa. Jos eläke on kuitenkin määrätty 17 §:n tai 22 a §:n mukaisesti, eläkkeen enimmäismäärä on 60 prosenttia edellä tarkoitettulla tavoin lasketusta palkasta.

Voimassa oleva laki

22 §

Jos vakuutettu pysyy merimiestoimessa täytettyään vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan 14 §:ssä mainitun iän, on eläkettä, kun sitä ryhdytään hänelle suorittamaan, korotettava yhdellä sadalta jokaista 11 §:n mukaisesti laskettavaa kuukautta kohden, jolta hän sanotun iän täytettyään on suorittanut maksun eläkekassalle.

Jos eläke on pienempi kuin 20 markkaa kuukaudessa, eläkekassalla on oikeus eläkkeensaajan suostumuksella suorittaa eläke kertasuorituksena, joka lasketaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

22 a §

Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa on säädetty, vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen määrä on jokaiselta maksukuukaudelta 1/8 1/8 prosenttia 16 §:ssä tarkoitetusta palkasta lisätynä 15 d §:n mukaisella lapsikorotuksella, mikäli näin laskettu eläke on korkeampi kuin 15 f, 16 ja 22 §:n säännösten mukaisesti laskettu eläke.

23 §

Työkyvyttömyyseläke muutetaan vanhuuseläkkeeksi sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jona eläkkeensaaja on täyttänyt vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän.

Ehdotus

22 §

Jos eläke alkaa myöhemmin kuin 14 §:ssä säädetyn eläkeiän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta, korotetaan 27 §:n mukaisesti yhteensovitettua eläkettä yhdellä prosentilla jokaiselta kuukaudelta, jolla eläkkeen alkaminen lykkääntyy.

Tämän lain mukaisen eläkkeen kertasuorituksessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä työntekijäin eläkelain 19 b §:n 4 momentissa on säädetty.

22 a §

Sen estämättä, mitä muualla tässä laissa on säädetty, vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeen vähimmäismäärä on jokaiselta täydeltä eläkkeeseen oikeuttavalta palvelusajan kuukaudelta 1/8 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta. Tällöin eläke lasketaan kunkin tämän lain alaisen työsuhteen osalta erikseen ottamalla huomioon aika, jonka työsuhde on jatkunut työntekijän täytettyä 23 vuotta, kuitenkin enintään 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuun eläkeikään saakka. Lisäksi huomioon otetaan 15 d §:n mukainen lapsikorotus ja 22 §:ssä tarkoitettu lykkäyskorotus, joka lasketaan edellisessä lauseessa tarkoitetusta eläkeistä lukien.

23 §

Työkyvyttömyyseläke muutetaan vanhuuseläkkeeksi sitä kuukautta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jona eläkkeensaaja on täyttänyt 14 §:n 1 momentissa tarkoitettua vanhuuseläkkeeseen oikeuttavan iän.

Jos työkyvyttömyyseläkkeen saajan työkyky muuttuu siten, että muutoksella 16 §:n 3 momentin mukaan on vaikutusta eläkkeen suuruuteen ja jos muutoksen, kun otetaan huomioon myös jo kulunut aika, voidaan arvioida jäävän pysyväksi ainakin vuoden ajaksi, tarkistetaan eläkkeen määrä eläkkeensaajan hakeuksesta tai eläkekassan aloitteesta muutosta lähinnä seuraavan kuukauden alusta, jollei 28 §:n 3—7 momentin säännöksistä muuta johdu. Eläkettä ei kuitenkaan alenneta ajalta, jolta sitä on jo suoritettu eikä koroteta pitem-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

Työkyvyttömyyden perusteella suoritettava eläke voidaan evätä tai sitä vähentää kuitenkin enintään vanhuuseläkkeen saantiin oikeuttavaan ikään asti vakuutetulta, joka on itse tai toisen avulla tahallaan aiheuttanut työkyvyttömyyteen johtaneen sairauden, vian tai vamman taikka jonka törkeä huolimattomuus on olennaisesti myötävaikuttanut työkyvyttömyyden syntymiseen.

25 §

Eläkkeensaaja, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy hakemasta yleisen lain mukaista [invalidihuoltoa] tai vastaanottamasta hänelle tämän lain mukaan tarjottua lääkintähuoltoa, koulutusta tai työhuoltoa, menettää oikeutensa eläkkeen saamiseen joko kokonaan tai osaksi.

28 §

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 4 momentin mukaisesti tai osaeläkkeenä ja samalta ajalta on maksettu päivärahaa sairausvakuutuslain mukaan, suoritetaan eläkettä vain siltä osin kuin sen määrä ylittää samalta ajalta maksetun päivärahan määrän.

Jos työkyvyttömyyseläke 22 §:n 2 momentin mukaisesti suoritetaan kertasuorituksena, työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty.

31 §

Eläke-erän suorittamista varten voi eläkekassa vaatia eläkkeensaajaa tai, jos hän on kuollut, hänen kuolinpesäänsä toimittamaan tarpeelliseksi katsotun selvityksen siitä, että hä-

mältä ajalta kuin eläkkeensaajan tarkistushakemuksesta tai eläkekassan tarkistustoimenpiteisiin ryhtymistä lähinnä seuraavaa kalenterikuukautta edeltäneiltä kuudelta kuukaudelta.

Sen estämättä, mitä 3 momentissa on säädetty, voidaan työkyvyttömyyseläkettä lakkautettaessa päättää, että eläkettä maksetaan osaeläkkeenä määrättyltä vuotta lyhyemmältäkin ajalta.

24 §

Jos työntekijä saadakseen eläkettä on aiheuttanut työkyvyttömyytensä tahallaan, voidaan eläke evätä tai maksaa vähennettynä. Eläkkeen maksaminen voidaan keskeyttää, jos sen saaja ilman hyväksyttävää syytä ei ole suostunut eläkekassan määräämään ja kustannettavaan tutkimukseen tai hoitoon, hengenvaaralliseksi katsottavaa tutkimus- tai hoitotoimenpidettä lukuun ottamatta, taikka jos hän ilman pätevää syytä on kieltäytynyt kuntoutuksesta tai koulutuksesta.

(3 mom. kumotaan)

28 §

Jos täysi työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti 3 momentin mukaisesti, suoritetaan eläke sairausvakuutusrahastolle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua sairausvakuutuslain mukaista päivärahaa. Samoin menetellään, jos työkyvyttömyyseläke myönnetään takautuvasti yksilöllisenä varhaiseläkkeenä.

Jos työkyvyttömyyseläke 22 §:n 3 momentin mukaisesti suoritetaan kertasuorituksena, työkyvyttömyyseläkkeeseen ei sovelleta, mitä edellä tässä pykälässä on säädetty.

31 §

Eläkkeensaaja on velvollinen ilmoittamaan eläkekassalle sellaisista muutoksista, jotka vaikuttavat hänen oikeuteensa saada eläkettä tai eläkkeen määrän.

Voimassa oleva laki

nellä tai kuolinpesällä on oikeus nostaa. Mikäli selvitystä ei toimiteta, voidaan eläkkeen suorittaminen keskeyttää, kunnes vaadittu selvitys on toimitettu.

Eläkkeensaajan tai kuolinpesän on suoritettava selvityksen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset muissa paitsi 26 §:n 3 momentissa mainituissa tapauksissa.

32 §

Vapausrangaistukseen tuomitulle taikka yleiseen työ- tai kasvatustalokseen tahi muuhun vastaavaan laitokseen määrätyle tai otetulle eläkkeensaajalle ei makseta eläkettä siltä ajalta, jonka vapausrangaistuksen kärsiminen tai laitoksessa olo kestää kolmea kuukautta kauemmin. Jos kuitenkin eläkkeensaajalla on huollettavanaan omainen, josta hän lain mukaan on velvollinen pitämään huolta, voidaan hänelle eläkkeestä maksaa hallituksen kohtuulliseksi harkitsema osa.

33 §

Milloin eläkekassalla ei ole ollut tiedossaan 21 tai 32 §:ssä tarkoitettuja olosuhteita eikä se tämän johdosta ole voinut keskeyttää eläkkeen suorittamista tai alentaa suoritettavaa eläkettä, on sillä oikeus saada liikaa suorittamansa määrä takaisin eläkkeensaajalta. Sama olkoon laki, jos eläkekassa on 27 §:n säännöksistä huolimatta suorittanut eläkettä sen johdosta, että eläkkeensaaja on salannut tai jättänyt ilmoittamatta saavansa tai saaneensa korvausta tai eläkettä muualta.

Hallitus voi päättää perittäväksi liikaa suoritettun määrän takaisin alentamalla suoritettavia eläke-eriä kohtuulliseksi harkitsemallaan määrällä.

Ehdotus

Eläkekassa voi vaatia eläkkeensaajalta selvityksen eläkkeen määrään vaikuttavista seikoista ja selvityksen siitä, että hän edelleen täyttää eläkkeen saamisen edellytykset. Jollei eläkkeensaaja ole toimittanut sanottua selvitystä eläkekassalle sen määräämässä kohtuullisessa ajassa, eläkekassa voi päättää, että eläkkeen suorittaminen keskeytetään, kunnes selvitys on toimitettu.

Työnantaja on myös velvollinen antamaan eläkekassalle sen pyynnöstä 2 momentissa tarkoitettuja eläkkeen maksamiseen tarvittavia tietoja.

(Kumotaan)

33 §

Tämän lain mukainen aiheettomasti maksettu etu on perittävä takaisin, jos edun myöntäminen tai maksaminen on johtunut eläkkeensaajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä eikä takaisinperittävä määrä ole vähäinen. Muussa tapauksessa eläkekassa voi erityisestä syystä luopua takaisinperimisestä osaksi tai kokonaan.

Aiheettomasti maksettu etu saadaan periä takaisin myös kuittaamalla se vastaisuudessa maksettavista eläke-eristä. Kulloinkin suoritettavasta eläke-erästä ei saa eläkkeensaajan suostumuksetta kuitenkaan vähentää enempää kuin kuudesosa siitä eläke-erän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun eläke-erästä on ennakkoperintälain (418/59) nojalla pidätetty ennakko taikka rajoitetusti verovelvollisen tulon ja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

varallisuuden verottamisesta annetun lain (627/78) nojalla lähdevero.

34 §

Jos eläkkeeseen oikeutettu on vilpillisesti tai törkeästä tuottamuksesta ilmoittanut väärin tai salannut jonkin seikan, jolla on vaikutusta eläkkeen saamiseen tai suuruuteen, menettäköön hän elin- tai määrääjäksi joko kokonaan tai osaksi oikeutensa eläkkeeseen ja korvataan mahdollisesti aiheuttamansa vahingon.

(Kumotaan)

4 a Luku

(Kumotaan)

Lisäeläketurva

34 a §

Työnantaja voi järjestää merimiesläkekassassa tämän lain alaisuuteen kuuluville työntekijöilleen tai osalle heistä paremman eläketurvan kuin tässä laissa on säädetty edellyttäen, että tätä koskeva vakuutus täyttää sosiaali- ja terveysministeriön tätä tarkoitusta varten vahvistamat ehdot ja perusteet. Sanottuun vakuutukseen noudatetaan soveltuvin osin tämän lain säännöksiä.

(Kumotaan)

Mikäli työehto- tai muulla sopimuksella ei ole sovittu muunlaisesta eläkekustannusten jaosta tai työntekijät eivät ole asetuksella säädettyinä hyväksyneet muunlaista jakoa, vastaavat työnantaja ja työntekijät kummatkin puoleksi siitä maksun korotuksesta, joka aiheutuu 1 momentissa tarkoitettujen lisäetujen järjestämisestä. Jos työsuhde päättyy taikka vakuutus lisäetujen osalta lakkaa ennen eläkeoikeuden alkamista, työntekijällä on oikeus sen lisäksi, miten tämän lain mukaisen vakuutuksen säilyttämisestä on säädetty, sanottujen lisäetujen osalta syntynyttä rahasto-osuutta vastaavaan maksuvapaaseen vakuutukseen. Lisäksi eläketurvan ehdoissa voidaan määrätä, että työntekijällä on oikeus suorittamalla itse maksut jatkaa vakuutustaan lisäetujen osalta.

Työnantajalla on oikeus pidättää työntekijän palkasta tältä 2 momentin mukaan perittävä vakuutusmaksu. Työnantaja on merimiesläkekassalle vastuussa pidättämistään määristä.

34 b §

Jos suomalainen työntekijä otetaan suomalaisen laivanvarustajan tai muun suomalaisen

(Kumotaan)

Voimassa oleva laki

yrityksen toimesta työsuhteeseen sellaisen ulkomaalaisen varustamon tai varustamotoimintaa harjoittavan yrityksen alukseen, jossa suomalainen yritys on osakkaana, voi merimieseläkekassa suomalaisen yrityksen hakemuksesta myöntää tälle suomalaista työntekijää varten tämän lain mukaiset etuudet sisältävän, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien ehtojen ja perusteiden mukaisen vakuutuksen. Ehtojen ja perusteiden on oltava sellaiset, että ne eivät aiheuta muutosta 1 §:ssä tarkoitettuun vakuutukseen.

Tässä pykälässä tarkoitettua vakuutuksesta aiheutuvasta vakuutusmaksusta vastaa vakuutuksen ottanut suomalainen yritys.

43 §

Eläkekassan valtuuskunnan nimittää sosiaaliministeriö kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan ja kuuluu siihen viisitoista jäsentä sekä heille määrätyt henkilökohtaiset varamiehet. Jäsenistä ja heidän varamiehistään tulee kahden edustaa sosiaaliministeriötä sekä yhden kauppa- ja teollisuusministeriötä. Muista jäsenistä ja heidän varamiehistään tulee kuuden edustaa laivanvarustajia ja kuuden merenkulkijoita. Viimeksi mainituista tulee kolmen edustaa miehistöä sekä yhden kansipäällystöä, yhden konepäällystöä ja yhden radiosähkittäjiä.

9 luku

Muutoksenhaku

59 §

Asianosainen, joka ei tyydy eläkekassan eläkettä, *vapaakirjaa*, vakuutusmaksun palauttamista tai 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua asiaa koskevaan päätökseen taikka vakuutusmaksun määräämistä ja maksuunpanoa koskevaan 7 §:ssä tarkoitettuun päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusosoikeudelta kirjallisella valituksella viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona hän sai päätöksestä tiedon.

Jos hallituksen jäsen ei ole yhtynyt hallituksen 1 momentissa mainitussa asiassa antamaan päätökseen, on hänellä oikeus saattaa asia

Ehdotus

43 §

Eläkekassan valtuuskunnan nimittää sosiaali- ja terveysministeriö kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. *Valtuuskuntaan* kuuluu viisitoista jäsentä sekä heille määrätyt henkilökohtaiset *varajäsenet*. Jäsenistä ja heidän *varajäsenistään* tulee kahden edustaa *sosiaali- ja terveysministeriötä* sekä yhden *liikenneministeriötä*. Muista jäsenistä ja heidän *varajäsenistään* tulee kuuden edustaa laivanvarustajia ja kuuden merenkulkijoita. Viimeksi mainituista tulee kolmen edustaa miehistöä sekä yhden kansipäällystöä, yhden konepäällystöä ja yhden radiosähkittäjiä.

9 luku

Muutoksenhaku

59 §

Asianosainen, joka ei tyydy eläkekassan eläkettä, vakuutusmaksun palauttamista tai 1 §:n 4 momentissa tarkoitettua asiaa koskevaan päätökseen taikka vakuutusmaksun määräämistä ja maksuunpanoa koskevaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta *työntekijäin eläkelain 20 §:ssä tarkoitettulta eläkelautakunnalta* kirjallisella valituksella viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona hän sai päätöksestä tiedon.

Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon *seitsemäntenä* päivänä sen jälkeen, kun

Voimassa oleva laki

kirjallisesti vakuutusosoikeuden ratkaistavaksi sanotussa momentissa mainitussa ajassa päätöksen antopäivästä lukien.

Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon neljäntenätoista päivänä sen jälkeen, kun päätös on eläkekassasta hänen ilmoittamallaan osoitteella pantu postiin.

59 a §

Joka katsoo, että eläkekassa on tämän lain perusteella perinyt vakuutusmaksua lain tai sopimuksen vastaisesti tai että sen määräämän maksun maksuunpano on ollut lain tai sopimuksen vastainen, saa tehdä siitä kirjallisen perustevalituksen vakuutusosoikeudelle viimeistään kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu tai jona se on eräännytynyt maksettavaksi. Jos valitus tehdään ulosmittauksen johdosta, on lisäksi voimassa, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa on perustevalituksesta säädetty.

61 §

Jos 59 §:n 1 momentissa mainitussa asiassa annettu päätös on perustunut väärään tai puutteelliseen selvitykseen tai ilmeisesti on lain vastainen, voi vakuutusosoikeus sanotussa momentissa asetetun määräajan päätyttyä hallituksen esityksestä tai sen hakemuksesta, jota asia koskee, asianomaisia kuultuaan, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä mainitun esityksen hallitus voi, kunnes vakuutusosoikeus on asian ratkaissut, väliaikaisesti keskeyttää eläkkeen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisin määrin.

Ehdotus

päätös on eläkekassasta *postitettu valittajan ilmoittamaan osoitteeseen.*

Joka ei tyydy eläkelautakunnan 1 momentissa mainitussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusosoikeudelta kirjallisella valituksella 1 momentissa säädetyssä ajassa päätöksestä tiedon saatuaan.

Jos eläkelautakunnan päätöksestä tehtyä valitusta ei ole heti jätettävä tutkimatta tai hylättävä, on vastapuolelta vaadittava vastaus viran puolesta.

Eläkekassan päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

59 a §

Joka katsoo, että eläkekassa on tämän lain perusteella perinyt vakuutusmaksua lain tai sopimuksen vastaisesti tai että sen määräämän maksun maksuunpano on ollut lain tai sopimuksen vastainen, saa tehdä siitä kirjallisen perustevalituksen *eläkelautakunnalle* viimeistään kahden vuoden kuluessa sitä seuraavan vuoden alusta lukien, jona saaminen on määrätty tai maksuunpantu tai jona se on eräännytynyt maksettavaksi. Jos valitus tehdään ulosmittauksen johdosta, on lisäksi voimassa, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa on perustevalituksesta säädetty.

Joka ei tyydy eläkelautakunnan 1 momentissa mainitussa asiassa antamaan päätökseen, saa hakea siihen muutosta vakuutusosoikeudelta kirjallisella valituksella 59 §:n 1 momentissa säädetyssä määräajassa.

61 §

Jos 59 §:n 1 momentissa mainitussa asiassa annettu päätös on perustunut väärään tai puutteelliseen selvitykseen *tai on ilmeisesti* lain vastainen, voi vakuutusosoikeus sanotussa momentissa asetetun määräajan päätyttyä *eläkekassan* esityksestä tai sen hakemuksesta, jota asia koskee, asianomaisia kuultuaan, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä mainitun esityksen *eläkekassa* voi, kunnes vakuutusosoikeus on asian ratkaissut, väliaikaisesti keskeyttää eläkkeen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisin määrin.

Voimassa oleva laki

Jos on kysymys evätyn etuuden myöntämisestä, myönnetyn etuuden lisäämisestä taikka myönnetyn työkyvyttömyyseläkkeen lakkauttamisesta tai alentamisesta sen johdosta, että sen saaja hänelle annetun lääkintähuollon, koulutuksen tai työhuollon johdosta taikka olosuhteiden muun olennaisen muutoksen takia ei enää ole oikeutettu saamaan eläkettä tai on oikeutettu saamaan sen vain 16 §:n 2 momentissa mainitun alemman määrän suuruisena, voi eläkekassan hallitus aikaisemman päätöksen estämättä käsitellä asian uudelleen.

Aiheettomasti maksettu eläke, vapaakirjan pääoma-arvo tai vakuutusmaksun palautus voidaan jättää takaisin perimättä, jos sen myöntämisen tai maksamisen ei ole katsottu johtuneen sen saajan vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta.

Ehdotus

Jos on kysymys evätyn etuuden myöntämisestä tai myönnetyn etuuden lisäämisestä, eläkekassa voi aikaisemman päätöksen estämättä käsitellä asian uudelleen.

63 b §

Eläkekassan lopullinen eläkettä koskeva päätös pannaan täytäntöön niin kuin riita-asia annettu lainvoiman saanut tuomio, jollei toisin ole säädetty.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991 ja sitä sovelletaan eläkkeeseen, jossa eläketapahtuma on sattunut lain voimassa ollessa.

Eläketapahtuman katsotaan sattuneen silloin, kun työntekijä on saavuttanut eläkkeen saamiseen oikeuttavan iän, kun työntekijä on tullut eläkkeeseen oikeuttavassa määrin työkyvyttömäksi, kun työntekijää koskeva työttömyyseläkkeeseen oikeuttava työvoimaviranomaisen ensimmäinen todistus on annettu tai kun perhe-eläkkeen edunjättäjä on kuollut. Uutena eläketapahtumana ei tällöin kuitenkaan pidetä työttömyyseläkkeen muuttumista työkyvyttömyyseläkkeeksi, eläkkeen muuttumista vanhuuseläkkeeksi eikä oikeuden syntymistä perhe-eläkkeen saamiseen eläkkeensaajan jälkeen.

Lain 3 a §:ää sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman perusteella maksettavaan eläkkeeseen.

Eläkkeen määrää laskettaessa lakia sovelletaan työsuhteeseen, joka on päättynyt 1 päivänä tammikuuta 1991 tai sen jälkeen. Ennen 1 päivää tammikuuta 1991 päättyneissä työsuhteissa ansaitut maksu- ja purjehduskuukaudet luetaan eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelus-

ajaksi siihen työsuhteeseen, joka jatkuu lain voimaan tullessa. Jollei tällaista työsuhdetta ole, luetaan ennen 1 päivää tammikuuta 1991 ansaitut maksu- ja purjehduskuukaudet eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi viimeiseen ennen 1 päivää tammikuuta 1991 päättyneeseen työsuhteeseen.

Jos lain voimaan tullessa jatkunut työsuhde päättyy ennen 1 päivää tammikuuta 1994, otetaan neljän viimeisen kalenterivuoden keskimääräistä kuukausiansiota laskettaessa huomioon tässä työsuhteessa saadut ansiot lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta ja ennen lain voimaantuloa kunkin huomioon otettavan kalenterivuoden osalta aluksella saatujen ansioiden yhteismäärä kaikissa merimieseläkelain mukaisissa työsuhteissa.

Sen estämättä, mitä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleessa 17 §:n 3 momentissa on säädetty vapaakirjan perusteella suoritettavan eläkkeen määräytymisestä, eläkkeen määrä on ennen tämän lain voimaantuloa ansaitulta eläkkeeseen oikeuttavalta maksukuukaudelta 1/6 prosenttia eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

Sen estämättä, mitä merimieseläkelain muuttamisesta 31 päivänä joulukuuta 1986 annetun lain (1038/86) voimaantulosäännöksen 4 momentissa on säädetty, luetaan miehistöön kuuluvan vakuutetun työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä 1 päivästä tammikuuta 1992 ja sen jälkeen 31 päivään joulukuuta 2001 saakka eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi aika työkyvyttömyyden alkamisesta 60 ikävuoteen saakka ennen 1 päivää tammikuuta 1932 syntyneillä ja 65 ikävuoteen saakka 1 päivänä joulukuuta 1936 tai sen jälkeen syntyneillä. Jos vakuutettu on syntynyt 1 päivänä tammikuuta 1932 tai sen jälkeen mutta ennen 1 päivää joulukuuta 1936, tässä tarkoitettu aika lasketaan siten, että jokainen vakuutetun syntymäaikaa edeltävä, 31 päivän joulukuuta 1931 jälkeen alkanut kalenterikuukausi korottaa 60 ikävuotta yhdellä kuukaudella.

Sovellettaessa lain 14 §:n 1 ja 2 momenttia on otettava huomioon, mitä merimieseläkelain muuttamisesta 31 päivänä joulukuuta 1986 annetun lain voimaantulosäännöksen 3 momentissa on eläkeiästä säädetty.

Sen estämättä, mitä lain 12 §:n 2 momentissa on säädetty, eläkkeeseen oikeuttavana palvelusaikana otetaan huomioon myös 14 §:n 1

momentissa tarkoitetun eläkeiän täyttämisen jälkeen palveltu aika, kunnes eläkkeeseen oikeuttavaa aikaa on yhteensä 25 vuotta, kuitenkin enintään 65 vuoden iän täyttämiseen saakka. Tämän lain 22 §:ssä tarkoitettu lykkäyskorotus lasketaan tällöin 25 vuoden palvelusajan täyttymisestä.

Jos ennen lain voimaantuloa alle 23-vuotiaana palvelun ajan jättäminen huomioon ottamatta 22 a §:ssä tarkoitetun eläkkeen määrää laskettaessa alentaisi vakuutetun eläkkeen määrää olennaisesti, eläkekassan hallitus voi päättää tämän palvelusajan ottamisesta kokonaan tai osittain huomioon sanotun eläkkeen määrää laskettaessa.

Lain 16 §:n 5 momentin säännöstä sovelletaan työsuhteeseen, joka on päättynyt lain tultua voimaan. Lakia sovellettaessa otetaan huomioon vuonna 1990 pidetty palkaton äitiys- tai vanhempainloma sekä hoitovapaa. Työntekijän vaatimuksesta otetaan huomioon myös 1 päivän tammikuuta 1981 ja 31 päivän joulukuuta 1989 välisenä aikana pidetty palkaton äitiys- tai vanhempainloma sekä hoitovapaa. Työntekijän on esitettävä vaatimuksensa tueksi sellainen selvitys kuin häneltä kohtuudella voidaan edellyttää, kun otetaan huomioon myös merimieseläkekassan mahdollisuudet hankkia selvitys.

Lain 17 a §:n 1 momentin määräaika ei sovelleta sellaisten työsuhdetietojen selvittämisvaatimukseen, joka on tullut vireille ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut siitä, kun työntekijä on lain voimaantulon jälkeen ensimmäisen kerran saanut otteen eläketurvakeskukseen tai merimieseläkekassan työsuhderekisteristä. Mainittua määräaika voidaan kuitenkin aina soveltaa, jos vaatimus työsuhdetietojen selvittämisestä tulee vireille yli kymmenen vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 3 §:n 4 momentti sekä 12 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohta,
sellaisina kuin niistä ovat 12 §:n 1 momentin 2 kohta 26 päivänä toukokuuta 1989 annetussa laissa (475/89) ja 4 kohta 29 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (599/90), sekä lisätään lakiin uusi 10 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Milloin työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, määräytyy hänen oikeutensa eläkkeeseen jokaisen työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Jos eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi, muutetaan eläkkeen määrä sen estämättä, mitä 3 momentissa on säädetty, siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy.

Jos työntekijällä on oikeus saada eläkettä kahden tai useamman työsuhteen perusteella, määräytyy hänen oikeutensa eläkkeeseen *kunkin* työsuhteen osalta viimeiseen työsuhteeseen liittyvien ehtojen mukaisesti. Mikäli eläketurvan pääoma-arvo tällöin huomattavasti muuttuisi, muutetaan sen estämättä, mitä 3 momentissa on säädetty, eläkkeen määrä siten, että alkuperäinen pääoma-arvo säilyy. Jos kuitenkin työntekijä siirtyy merimieseläkelain mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle ennen 60 vuoden ikää, tämän lain mukainen eläke myönnetään vanhuuseläkkeenä merimieseläkelain mukaisessa eläkeiässä, jos merimieseläkelain mukainen eläkeikä on alempi kuin 60 vuotta, ja varhennettuna vanhuuseläkkeenä, jos merimieseläkelain mukainen eläkeikä on vähintään 60 vuotta.

10 a §

Asetuksella säädetään, mikä 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdassa mainittujen lakien mukaisesta eläketurvasta huolehtivista eläkelaitoksista ratkaisee eläkehakemuksen sekä huolehtii eläkkeen maksamisesta ja eläkkeeseen liittyvistä eläkelaitoksen muista tehtävistä.

*Eläkkeistä aiheutuvan vastuun ja kulujen
jakaantuminen*

12 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä määräytyy ja eläkkeistä eläkelaitoksille aiheutuvan kulut jaetaan eläkelaitosten kesken, mikäli eläkelaitokset eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 6 §:n 3 momenttia soveltaen, sellaisen työttömyyseläkkeen puolesta määrästä, joka on myönnetty soveltaen 6 §:n 3 momenttia vähintään viisi vuotta jatkuneeseen työsuhteeseen, sekä perhe-eläkkeestä, jonka perusteena on edunjättäjän 6 §:n 3 momenttia soveltaen laskettu työkyvyttömyyseläke, siltä osin kuin sitä on maksettu ajalta ennen sen kuukauden päättymistä, jona edunjättäjä olisi saavuttanut eläkeiän, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 7 c §:n mukaista korotusta eikä eläkkeen alkamisen, työttömyyseläkkeen osalta kuitenkin 4 c §:ssä tarkoitettua työttömäksi joutumispäivän, jälkeen 9 §:n perusteella annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä tai edunjättäjä kuului sanotussa momentissa tarkoitettua työsuhteen perusteella kuitenkin siten, että edellä tarkoitettua eläkkeestä tai eläkkeen osasta, jonka perusteena oleva eläketapahtuma on sattunut työntekijän 63 vuoden iän täyttämivuoden jälkeen, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä on viimeksi kuulunut ennen eläketapahtuman sattumista sanotun iän täyttämivuonna tai sen jälkeen yhdenjaksoisesti jatkuneen vähintään kuuden kuukauden työsuhteen perusteella;

4) muista vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeistä, lukuun ottamatta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, samoin kuin eläkkeiden niistä osista, jotka ylittävät 1—3 kohdan mukaiset määrät, osa-aikaeläkkeestä sekä maksujen tai rahastojen laskuperusteiden yleisestä muutoksesta ja 1 kohdan viimeisessä lauseessa tarkoitettua siirrosta johtuvista kustannuksista ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua sanottuun lakiin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudesta vastaavat eläkelaitokset yhteisesti sosiaali- ja terveystieteiden eri koululajeja varten antamien perusteiden mukaisesti; sekä

Ehdotus

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 6 §:n 3 momenttia soveltaen, sellaisen työttömyyseläkkeen puolesta määrästä, joka on myönnetty soveltaen 6 §:n 3 momenttia vähintään viisi vuotta jatkuneeseen työsuhteeseen, sekä perhe-eläkkeestä, jonka perusteena on edunjättäjän 6 §:n 3 momenttia soveltaen laskettu työkyvyttömyyseläke, siltä osin kuin sitä on maksettu ajalta ennen sen kuukauden päättymistä, jona edunjättäjä olisi saavuttanut eläkeiän, näihin eläkkeisiin luettuna myös lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu, sanotun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 7 c §:n mukaista korotusta eikä 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen, työttömyyseläkkeen osalta kuitenkin 4 c §:ssä tarkoitettua työttömäksi joutumispäivän, jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä tai edunjättäjä kuului sanotussa momentissa tarkoitettua työsuhteen perusteella, kuitenkin siten, että edellä tarkoitettua eläkkeestä tai eläkkeen osasta, jonka perusteena oleva eläketapahtuma on sattunut työntekijän 63 vuoden iän täyttämivuoden jälkeen, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä on viimeksi kuulunut ennen eläketapahtuman sattumista sanotun iän täyttämivuonna tai sen jälkeen yhdenjaksoisesti jatkuneen vähintään kuuden kuukauden työsuhteen perusteella;

4) muista vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeistä, lukuun ottamatta lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 2 kohdan ja merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, samoin kuin eläkkeiden niistä osista, jotka ylittävät 1—3 kohdan mukaiset määrät, osa-aikaeläkkeestä sekä maksujen tai rahastojen laskuperusteiden yleisestä muutoksesta ja 1 kohdan viimeisessä lauseessa tarkoitettua siirrosta johtuvista kustannuksista ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua sanottuun lakiin perustuvan eläketurvan aiheuttamien kulujen osuudesta vastaavat eläkelaitokset yhteisesti sosiaali- ja terveystieteiden

Voimassa oleva laki

Ehdotus

riön eri kululajeja varten antamien perusteiden mukaisesti; sekä

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991.

Lain 12 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohtaa sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman perusteella maksettavaan eläkkeeseen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpano edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 9 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 2 kohta 26 päivänä toukokuuta 1989 annetussa laissa (476/89) ja 3 kohta 29 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (600/90), sekä lisätään lakiin uusi 2 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 a §

Asetuksella säädetään, mikä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentin 1, 2 ja 10—13 kohdassa mainittujen lakien mukaisesta eläketurvasta huolehtivista eläkelaitoksista ratkaisee eläkehakemuksen sekä huolehtii eläkkeen maksamisesta ja eläkkeeseen liittyvistä eläkelaitoksen muista tehtävistä.

9 §

Tässä laissa säädetystä eläketurvasta vastaavat 2 §:ssä tarkoitetut eläkelaitokset, sikäli kuin ne eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 7 §:n 1 momenttia soveltaen, sellaisen työttömyyseläkkeen määrän 30:stä sadasosasta, joka on myönnetty 7 §:n 1 momenttia soveltaen, sekä myöhemmin kuin vuonna 1970 kuolleen edunjättäjän jälkeen suoritettavasta perhe-eläkkeestä, jonka perusteena on edunjättäjän 7 §:n 1 momenttia soveltaen laskettu työkyvyttömyyseläke, siltä osin kuin sitä on maksettu ajalta ennen sen kuukauden pääty-

2) työkyvyttömyyseläkkeestä, joka on myönnetty 7 §:n 1 momenttia soveltaen, sellaisen työttömyyseläkkeen määrän 30/100:sta, joka on myönnetty 7 §:n 1 momenttia soveltaen, sekä myöhemmin kuin vuonna 1970 kuolleen edunjättäjän jälkeen suoritettavasta perhe-eläkkeestä, jonka perusteena on edunjättäjän 7 §:n 1 momenttia soveltaen laskettu työkyvyttömyyseläke, siltä osin kuin sitä on maksettu ajalta ennen sen kuukauden päättymistä, jona

Voimassa oleva laki

mistä, jona edunjättäjä olisi saavuttanut eläkeiän, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei 7 c §:n mukaista korotusta eikä 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen, työttömyyseläkkeen osalta kuitenkin työntekijäin eläkelain 4 c §:ssä tarkoitetun työttömäksi joutumispäivän, jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä tai edunjättäjä kuului saadessaan 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun sairauden, vian tai vamman taikka joutuessaan työttömäksi tai, jos hän ei silloin enää ollut tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa, se eläkelaitos, jonka piiriin hän viimeksi on kuulunut;

3) muista vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeistä, lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, samoin kuin eläkkeen osista, jotka ylittävät 1 ja 2 kohdassa mainitut määrät, osa-aikaeläkkeestä sekä työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista vastaavista vähimmäiseläketurvan mukaisista eläkkeistä ja eläkkeen osista ja 1 kohdan viimeisessä lauseessa tarkoitetusta siirrosta sekä eläketurvakeskuksen kustannuksista vastaavat eläkelaitokset yhdessä työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten kanssa, niin kuin on säädetty työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa; sekä

Ehdotus

edunjättäjä olisi saavuttanut eläkeiän, näihin eläkkeisiin luettuna myös työntekijäin eläkelain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa ja merimieseläkelain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitettu sanotun lain perusteella ehkä saatava eläkkeen osa, mutta ei työntekijäin eläkelain 7 c §:n mukaista korotusta eikä sanotun lain 9 §:n perusteella eläkkeen alkamisen, työttömyyseläkkeen osalta kuitenkin sanotun lain 4 c §:ssä tarkoitetun työttömäksi joutumispäivän, jälkeen annettuja korotuksia, vastaa yksin se eläkelaitos, jonka toimintapiiriin työntekijä tai edunjättäjä kuului saadessaan 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun sairauden, vian tai vamman taikka joutuessaan työttömäksi tai, jos hän ei silloin enää ollut tämän lain piiriin kuuluvassa työsuhteessa, se eläkelaitos, jonka piiriin hän viimeksi oli kuulunut;

3) muista vanhuus-, työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkkeistä, lukuun ottamatta työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 2 kohdan ja merimieseläkelain 3 a §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti maksettavaa määrää, eläkkeiden niistä osista, jotka ylittävät 1 ja 2 kohdan mukaiset määrät, osa-aikaeläkkeestä samoin kuin työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista vastaavista vähimmäiseläketurvan mukaisista eläkkeistä ja eläkkeen osista ja vastaavista merimieseläkelain perusteella maksettavista, sanotun lain 3 a §:n 4 momentissa tarkoitetuista eläkkeen osista sekä eläkevastuun laskuperusteiden yleisestä muutoksesta ja 1 kohdan viimeisessä lauseessa tarkoitetusta siirrosta johtuvista kustannuksista, samoin kuin eläketurvakeskuksen kustannuksista vastaavat eläkelaitokset yhdessä työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten ja merimieseläkekassan kanssa, siten kuin on säädetty työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdassa; sekä

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1991.

Lain 9 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohtaa sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa sattuneen eläketapahtuman perusteella maksettavaan eläkkeeseen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.